

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO FINANSIJA/
FINANSIJA I TREZORA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
И ТРЕЗОРА

BOSNIA AND HERCEGOVINA
MINISTRY OF FINANCE
AND TREASURY

CENTRALNA/SREDIŠNJA HARMONIZACIJSKA JEDINICA
ЦЕНТРАЛНА ХАРМОНИЗАЦИЈСКА ЈЕДИНИЦА

GODIŠNJI KONSOLIDIRANI IZVJEŠTAJ
INTERNE REVIZIJE ZA
2020. GODINU

Sarajevo, mart 2021. godine

Sadržaj

1. Uvod	2
2. Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH - CHJ.....	3
3. Osnov za pripremu Godišnjeg konsolidiranog izvještaja interne revizije u institucijama BiH	10
3.1. <i>Zakonodavni okvir</i>	10
3.2. <i>Metodologija rada interne revizije u institucijama BiH.....</i>	12
4. Konsolidirani izvještaj o internoj reviziji po godišnjim izvještajima JIR za 2020. godinu .	14
4.1. <i>Jedinice interne revizije institucija BiH – pregled uspostavljanja JIR</i>	14
4.2. <i>Nadležnost jedinica za internu reviziju.....</i>	17
4.3. <i>Izvještaji jedinica interne revizije</i>	19
4.4. <i>Pregled uspostavljanja i razvoja sistema interne revizije institucija BiH.....</i>	35
4.5. <i>Pregled primjene metodologije rada i učinka jedinica interne revizije institucija BiH.....</i>	39
4.6. <i>Kontinuirana profesionalna edukacija internih revizora u institucijama BiH</i>	47
4.7. <i>Unapređenje sistema interne revizije.....</i>	50
5. Informacija o realizaciji Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama BiH za period 2020-2025 godina u dijelu koji se odnosi na internu reviziju i Operativnog godišnjeg akcionog plana Strategije za 2020. godinu	51
5.1. <i>Osnove Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama BiH za period 2020-2025 godina i informacija o njenoj realizaciji.....</i>	51
5.2. <i>Operativni godišnji akcioni plan Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama BiH za 2020. godinu</i>	52
6. Realizacija zaključaka Vijeća ministara BiH.....	57

1. Uvod

Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH (u daljnjem tekstu: CHJ) obavezna je, u skladu s odredbama člana 25. Zakona o internoj reviziji institucija BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 27/08 i 32/12), pripremiti Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije.

Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije daje osnovne podatke o sistemu interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH), podatke o aktivnostima Centralne harmonizacijske jedinice Ministarstva finansija i trezora BiH, podatke o jedinicama interne revizije i internim revizorima, podatke o revidiranim institucijama, kao i podatke o izvršenim internim revizijama od strane jedinica za internu reviziju institucija BiH i podatke o poduzetim aktivnostima na realizaciji zaključaka Vijeća ministara BiH.

Sistem interne revizije je dio sistema javne interne finansijske kontrole (*PIFC – Public Internal Financial Control*) koji je razvila Evropska komisija i koji ima za cilj da zemljama u procesu pridruživanja Evropskoj uniji pruži pomoć u razumijevanju i primjeni dobro razvijenih i efektivnih sistema interne kontrole.

Sistem interne revizije u institucijama BiH, pored Zakona o internoj reviziji institucija BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 27/08 i 32/12), definiran je i strateškim dokumentima i to: Strategijom razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za period 2016-2018. godina koju je usvojilo Vijeće ministara BiH na 87. sjednici održanoj 29.12.2016. godine i Strategijom razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za period 2020-2025. godina, koju je usvojilo Vijeće ministara BiH na 8. sjednici, održanoj 11.06.2020. godine.

Važan segment sistema interne revizije u javnom sektoru BiH predstavlja i Koordinacioni odbor centralnih jedinica za harmonizaciju (KO CJH). Ovo tijelo čine rukovodioci Centralne harmonizacijske jedinice Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine, Centralne harmonizacijske jedinice Federalnog ministarstva finansija i Centralne jedinice za harmonizaciju Ministarstva finansija Republike Srpske.

U nastavku dajemo pregled stanja zakonodavnog okvira interne revizije u institucijama BiH, podatke o: aktivnostima CHJ, jedinicama interne revizije i izvršenim internim revizijama, preporukama iz izvještaja interne revizije sačinjenim tokom izvještajnog perioda, poštovanju metodologije interne revizije, kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji internih revizora u institucijama BiH, realizaciji Operativnog godišnjeg akcionog plana Strategije¹ za 2020. godinu, kao i mjerama i aktivnostima poduzetim od strane institucija i interne revizije na realizaciji zaključaka Vijeća ministara BiH.

¹ Strategija razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za period 2020-2025. godina

2. Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH - CHJ

Obaveza Bosne i Hercegovine na polju interne revizije utvrđena je članom 90. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica i Bosne i Hercegovine u dijelu pod nazivom „Saradnja u području revizije i finansijske kontrole“ („Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori“, broj 10/08).

U skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 27/08 i 32/12), Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica i BiH („Službeni glasnik BiH-Međunarodni ugovori“, broj 10/08), Zakonom o ministarstvima i drugim tijelima uprave BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13 i 19/16), a na osnovu Odluke Vijeća ministara BiH, broj 113/09 („Službeni glasnik BiH“, broj 44/09), uspostavljena je Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH – CHJ, koja u skladu s navedenim propisima ima obavezu da uspostavi i razvija sistem unutrašnje finansijske kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine, a kao poseban segment ovog sistema da uspostavi sistem i strukturu interne revizije u institucijama BiH.

Podršku uvođenju i razvoju javne interne finansijske kontrole u Bosni i Hercegovini pružila je i Evropska unija kroz realizaciju projekata tehničke pomoći finansiranih iz sredstava IPA (*Instrument for Pre-Accession Assistance*) fondova podrške Bosni i Hercegovini. Do sada su realizirana dva projekta i to: Projekt PIFC (*Public Internal Financial Control*) i Projekt SPFM (*Strengthening Public Financial Management*), dok je u toku realizacija Projekta "Unapređenje javne interne finansijske kontrole u Bosni i Hercegovini" (PIFC 3). Projektom PIFC pružena je podrška institucijama BiH u procesu uvođenja i razvoja sistema interne revizije (IR) i sistema finansijskog upravljanja i kontrole (FUK) zasnovanih na dobrim praksama u državama članicama Evropske unije, kao i na iskustvima iz drugih država koje ispunjavaju obaveze u vezi s procesima pristupanja članstvu u Evropskoj uniji. Kroz projekt SPFM pružena je podrška unapređenju veze između kreiranja politika i procedura planiranja budžeta, te jačanja sistema javne interne finansijske kontrole. Projekt PIFC 3 se oslanja na prethodna dva projekta i usmjeren je na pružanje podrške reformi upravljanja javnim finansijama u procesu pristupanja Evropskoj uniji, kroz jačanje kapaciteta za provođenje finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini.

U okviru pomenutih projekata pružena je i tehnička pomoć CHJ kroz Koordinacioni odbor centralnih jedinica za harmonizaciju - KO CJH. Projekt PIFC realiziran je kroz dva segmenta i to: segment interne revizije i segment finansijskog upravljanja i kontrole. Kroz Projekt SPFM pružena je podrška unapređenju sistema FUK-a, te približavanja modela koji se koriste, kao i iskustava zemalja u okruženju, ali i u svijetu, u oblasti certifikacije i kontinuirane profesionalne edukacije internih revizora. Ovaj Projekt okončan je polovinom 2015. godine.

Aktivnosti na realizaciji novog projekta EU "Unapređenje javne interne finansijske kontrole u Bosni i Hercegovini" (PIFC 3) počele su u oktobru 2018. godine. Do kraja 2020. godine u okviru Projekta izrađen je nacrt Okvira za strategiju javne interne finansijske kontrole za period 2020-2025 kojim su definisani ciljevi i područja razvoja PIFC-a na svim nivoima vlasti u BiH. Nakon što je KO CJH prihvatio navedeni okvirni strateški dokument, pripremljene su i pojedinačne strategije za svaki od nivoa vlasti u BiH. Također, do kraja 2020. godine u okviru Projekta pružena je podrška centralnim harmonizacijskim jedinicama u daljnjem razvoju sistema javnih internih finansijskih kontrola, u

skladu s njihovim specifičnim potrebama i prioritetima koji odgovaraju dostignutom nivou razvoja ovog sistema.

Kao rezultate ovog Projekta, u domenu interne revizije u institucijama BiH, do kraja 2020. godine možemo navesti:

- urađena je Strategija razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za period 2020-2025 godina, koja je usvojena na 8. sjednici Vijeća ministara BiH, održanoj 11.06.2020. godine,
- okončane su aktivnosti na pripremi Priručnika za internu reviziju u institucijama BiH (ažurirana verzija), u skladu s Međunarodnim standardima za internu reviziju koji su stupili na snagu 01.01.2017. godine,
- u finalnoj fazi izrade je metodologija kontrole kvaliteta interne revizije,
- u toku su aktivnosti na izradi softverskih/aplikativnih rješenja za provođenje interne revizije i izvještavanje.

Planirano je da se u prvoj polovini 2021. godine objavi Priručnik za internu reviziju u institucijama BiH. Također, planirano je i da se u prvoj polovini 2021. godine okončaju aktivnosti na izradi softverskih/ aplikativnih rješenja za provođenje interne revizije i izvještavanje, te pripremi Uputstvo za njegovu primjenu koje će činiti sastavni dio Priručnika. Nakon što bude objavljen Priručnik i izrađen softver za vršenje interne revizije, planirano je da se organiziraju i odgovarajuće obuke za interne revizore u institucijama BiH.

Očekuje se da će tokom 2021. godine biti spremna za objavu i metodologija za kontrolu kvaliteta koja će obuhvatiti kako interno i eksterno ocjenjivanje interne revizije, u skladu sa Standardima interne revizije, tako i kontrolu kvaliteta koju provodi CHJ u svrhu nadzora nad provođenjem propisa iz oblasti interne revizije.

Okvir PIFC-a (*Public Internal Financial Control*) čine tri stuba koji bi trebali osigurati dovoljno sinergijskih efekata kako bi se osiguralo razumno uvjeravanje da interne kontrole funkcioniraju adekvatno i efektivno, a to su:

- funkcionalno nezavisna i decentralizirana interna revizija (IR) - koja ima ulogu da pruži pomoć rukovodiocu institucije vršeći pregled adekvatnosti i efektivnosti internih kontrola i dajući preporuke u cilju unapređenja poslovanja institucije,
- finansijsko upravljanje i kontrola (FUK) – koje je usmjereno na jačanje odgovornosti za ostvarivanje ciljeva institucije, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcioniranje sistema finansijskog upravljanja i kontrola u instituciji i
- CHJ, kao zasebna jedinica, koja razvija i usmjerava proces PIFC-a.

Svaki od tri nivoa vlasti je, kroz svoju centralnu harmonizacijsku jedinicu, dokumente koje je KO CJH odobrio, dalje razrađivao i pripremao dokumente, prilagođavajući okvirne dokumente svojim potrebama. Ovakvim koordiniranim pristupom postignuta je unificiranost u pristupu propisima metodološkog tipa iz oblasti interne revizije.

Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine, u skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH, ovlaštena je za razvoj, rukovođenje i koordinaciju interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine. U skladu sa nadležnostima definiranim Zakonom o internoj reviziji institucija BiH, CHJ je do sada realizirala kako slijedi:

a) *Pripremu prijedloga za izmjene Zakona o internoj reviziji u institucijama Bosne i Hercegovine, nakon usaglašavanja u Koordinacionom odboru CJH;*

CHJ je u toku 2012. godine pripremila nacrt Zakona o izmjenama Zakona o internoj reviziji institucija BiH, kojim su stvorene kvalitetne zakonske pretpostavke za uspostavljanje efikasnog i ekonomičnog sistema interne revizije u institucijama BiH. Zakon je, nakon usvajanja, objavljen u „Službenom glasniku BiH“, broj: 32/12.

Ovom dopunom zakonskog rješenja definirano je vršenje funkcije interne revizije u institucijama BiH na način da se osigura efikasnije i racionalnije uspostavljanje jedinica interne revizije, koje će onemogućiti uspostavljanje nepotrebno velikog broja jedinica interne revizije, već da se sa manjim brojem jedinica koje će, u skladu s različitim kriterijima grupisanja i ispunjenosti uslova, omogućiti pokrivenost internom revizijom više organizaciono i resorno srodnih institucija, a što za rezultat ima i značajan materijalni efekat u smislu negomilanja neracionalnog broja izvršilaca i troškova koji bi se tako proizveli. Ovakvom izmjenom omogućeno je i uspostavljanje jedne jedinice interne revizije koja će vršiti internu reviziju u više organizaciono ili resorno srodnih institucija, u skladu s principima definiranim Zakonom.

CHJ je, u skladu s navedenim odredbama Zakona o internoj reviziji institucija BiH, pripremila Odluku o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH koja je objavljena u "Službenom glasniku BiH", br. 49/12, 69/17 i 59/19. Odluka je pripremljena na osnovu analize ispunjenosti definiranih kriterija za uspostavu jedinica interne revizije i podataka o godišnjem budžetu i finansijskim planovima institucija, te je istom predviđeno uspostavljanje ukupno 19 jedinica interne revizije koje će pružati usluge interne revizije u 77 institucija BiH.

b) *Pripremu i implementaciju programa obuke i certificiranja internih revizora institucija Bosne i Hercegovine, nakon usaglašavanja programa obuke u Koordinacionom odboru CJH;*

U prethodnom periodu izvršena je obuka osoblja koje radi na poslovima interne revizije i finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Federacije BiH kroz Projekt PIFC i Projekt SPFM, koji su finansirani od strane EU. Različiti nivoi obuka pruženi su za različite polaznike iz različitih oblasti.

CHJ je donijela Program obuke i certificiranja internih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 7/15 i 89/18), kojim se definira način sticanja zvanja i sertifikata ovlaštenog internog revizora u institucijama BiH, te obaveza daljnjeg profesionalnog usavršavanja internih revizora u skladu sa Standardima interne revizije. U skladu s ovim Programom, CHJ je donijela Odluku o načinu bodovanja, evidentiranja i izvještavanja o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji internih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 92/15, 56/17 i 65/19) i Uputstvo o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji internih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 97/15), kojim su detaljno definirani način i postupak ispunjavanja zahtjeva kontinuirane edukacije.

U proteklom periodu CHJ je organizirala, u skladu s navedenim Programom, u dva ciklusa obuke za interne revizore u institucijama BiH u svrhu sticanja Certifikata ovlaštenog internog revizora. Obuke se sastoje od teorijske obuke, polaganja pismenog ispita i praktične obuke, koja se odvija kroz provođenje dvije interne revizije u institucijama BiH pod stručnim nadzorom mentora. Do kraja 2020. godine CHJ je certificirala ukupno 39 internih revizora u institucijama BiH koji su do dana izdavanja Certifikata ispunili uslove za sticanje istog. U skladu s propisima iz oblasti kontinuirane profesionalne edukacije (KPE) internih revizora u institucijama BiH, CHJ je i u ovom izvještajnom periodu organizirala obuke za interne revizore

u institucijama BiH na teme definirane Programom obuke i certificiranja internih revizora u institucijama BiH. Održano je ukupno pet obuka za interne revizore u institucijama BiH, od kojih je četiri obuke CHJ organizirala samostalno, na teme definirane Planom i programom obuka za interne revizore u institucijama BiH za 2020. godinu koji je donijela CHJ MFT BiH². Jednu obuku je CHJ organizirala u saradnji s holandskim ekspertima, na osnovu bilateralnog sporazuma o saradnji zaključenog između Ministarstva finansija Kraljevine Nizozemske i Ministarstva finansija i trezora BiH.

U skladu s navedenim propisima CHJ izdaje, na osnovu dostavljenih zahtjeva, mišljenje o priznavanju obuka koje organiziraju međunarodne i domaće organizacije, kao kontinuirane profesionalne edukacije internih revizora u institucijama BiH, kako je to definirano Programom i Odlukom³. U 2020. godini CHJ je zaprimila i obradila ukupno 58 zahtjeva jedinica interne revizije za bodovanje obuka kao kontinuirane profesionalne edukacije, na koja su u predviđenom roku izdata mišljenja.

- c) *Usvajanje i implementaciju standarda za internu reviziju u institucijama BiH i Kodeksa profesionalne etike za interne revizore, nakon usaglašavanja u Koordinacionom odboru CJH;* Metodologiju rada interne revizije u institucijama BiH CHJ je objavila u Priručniku za internu reviziju sa standardima interne revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 82/11) i ista se temelji na okvirnim dokumentima odobrenim od KO CJH.

U 2017. godini CHJ je pripremila, na osnovu odluke KO CJH, i dostavila na objavu Odluku o usvajanju standarda interne revizije u institucijama BiH kojom se regulira usvajanje, objavljivanje i primjena Međunarodnih standarda za profesionalnu praksu interne revizije, koji su stupili na snagu 01.01.2017. godine. Navedena Odluka objavljena je u "Službenom glasniku BiH", broj 93/17.

Kodeks profesionalne etike za interne revizore u institucijama BiH sastavni je dio metodologije interne revizije i usaglašen je s Međunarodnim okvirom profesionalne prakse interne revizije⁴.

- d) *Usvajanje i implementaciju radne metodologije interne revizije, nakon usaglašavanja u Koordinacionom odboru CJH;*

Pored Priručnika, nakon usaglašavanja okvirnih dokumenata na KO CJH, CHJ je za potrebe interne revizije u institucijama BiH pripremila i objavila tekst Povelje interne revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 82/11 i 30/18) i Kodeks profesionalne etike za interne revizore u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 82/11), kao dio radne metodologije za internu reviziju u institucijama BiH. CHJ je objavila i tekst Sporazuma o vršenju funkcije interne revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 73/12 i 32/18). Poveljom interne revizije uređuje se opći pristup interne revizije, svrha i cilj, nezavisnost, uloga i djelokrug interne revizije, odgovornost rukovodioca jedinice za internu reviziju/internog revizora, kao i ovlaštenja pristupa dokumentaciji, kadrovima i fizičkoj imovini koja je relevantna za obavljanje revizija, te se definira način izvještavanja i postupci u slučaju identificiranja indikatora prevare.

Etički kodeks je dokument neophodan i prikladan za profesiju interne revizije koja se zasniva na povjerenju u objektivno uvjeravanje o adekvatnom upravljanju rizicima, sistemima

² Objavljen na veb stranici MFiT BiH, u dijelu koji se odnosi na CHJ i KO CJH.

³ Program obuke i certificiranja internih revizora u institucijama BiH i Odluka o načinu bodovanja, evidentiranja i izvještavanja o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji internih revizora u institucijama BiH.

⁴ *The International Professional Practices Framework* – izdat od Globalnog instituta internih revizora (*The IIA*)

kontrole i rukovođenju. Etički kodeks definira principe i pravila ponašanja koja su interni revizori obavezni poštovati i pridržavati ih se, što predstavlja osnov za profesionalno pružanje usluga interne revizije.

U cilju stvaranja uslova za provođenje Zakona i podzakonskih akata, CHJ je pripremila i objavila tekst Sporazuma o vršenju funkcije interne revizije u institucijama BiH, kojim se reguliraju međusobna prava i obaveze jedinica interne revizije, koje su navedenim propisima zadužene za vršenje funkcije interne revizije u više institucija, i institucije u kojoj ta jedinica pruža uslugu interne revizije.

U toku 2019. godine CHJ je pripremila i testirala, u saradnji s ekspertima Nacionalne akademije za ekonomiju i finansije Ministarstva finansija Kraljevine Nizozemske⁵, Priručnik za reviziju učinka za interne revizore u institucijama BiH. U pripremi, izradi i testiranju ovog Priručnika učestvovali su, pored nizozemskih eksperata i CHJ i interni revizori iz šest institucija BiH⁶. Odluka o donošenju Priručnika objavljena je u "Službenom glasniku BiH", broj 81/19, dok je Priručnik objavljen na veb stranici MFiT BiH u dijelu koji se odnosi na CHJ i KO CJH.

U izvještajnom periodu okončana je priprema novog Priručnika za internu reviziju u institucijama BiH, koji je usklađen s posljednjom verzijom Međunarodnih standarda za internu reviziju. Izrada ovog Priručnika realizirana je u okviru planiranih aktivnosti Projekta tehničke pomoći EU našoj zemlji "PIFC 3", kroz saradnju CHJ i projektne tima. Očekuje se da će Priručnik biti objavljen u prvoj polovini 2021. godine.

Također, u izvještajnom periodu u okviru Projekta počele su i aktivnosti na izradi softverskih/aplikativnih rješenja za vršenje interne revizije i izvještavanje interne revizije u institucijama BiH. Nakon što se okončaju aktivnosti na izradi softverskih/aplikativnih rješenja i pripremi Uputstvo za njegovu primjenu, planirano je da se softver testira kroz pilot reviziju u jednoj od jedinica interne revizije u institucijama BiH, prije nego što se stavi u upotrebu. Primjena softvera u postupku vršenja revizija doprinijet će većoj efikasnosti interne revizije i jednoobraznoj primjeni propisane metodologije rada, što će osigurati usklađenost sa standardima interne revizije koji se odnose na proces vršenja revizije, a time i doprinijeti unapređenju kvaliteta rada.

Uporedo s izradom Priručnika i softverskih/aplikativnih rješenja, u izvještajnom periodu CHJ je s ekspertima Projekta pripremala i metodologiju za provođenje kontrole kvaliteta interne revizije u institucijama BiH. Očekuje se da će u 2021. godini biti objavljen i ovaj metodološki dokument, koji će kroz detaljne smjernice i uputstva olakšati jedinicama interne revizije ispunjavanje zahtjeva standarda interne revizije, koji nalažu kontinuirano preispitivanje kvaliteta revizorskog rada u svrhu unapređenja usluga koje pružaju.

e) *Usvajanje i implementaciju Strategije razvoja interne revizije u javnom sektoru nakon usaglašavanja u Koordinacionom odboru CJH;*

Osnovni strateški dokument, koji je na sveobuhvatan način predstavio novi koncept upravljanja javnim finansijama i aktivnosti za potrebe njegovog razvoja, bila je Strategija za provođenje javne interne kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine, koju je Vijeće ministara BiH usvojilo na 110. sjednici, održanoj 30.12.2009. godine.

⁵ Na osnovu bilateralnog sporazuma o saradnji zaključenog između Ministarstva finansija Kraljevine Nizozemske i Ministarstva finansija i trezora BiH.

⁶ Imenovana Radna grupa za izradu Nacrta priručnika za reviziju učinka u institucijama BiH i Tim za vršenje pilot interne revizije učinka – rješenja CHJ MFT BiH o imenovanju od 26.11.2018. i 14.05.2019. godine.

U toku 2016. godine CHJ je pripremila Strategiju razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za period 2016 - 2018. godina, koju je Vijeće ministara BiH usvojilo na 87. sjednici, održanoj 29.12.2016. godine. Strategija je usaglašena s preporukama SIGMA⁷-e i Generalne direkcije za budžet Evropske komisije i predstavlja drugi po redu strateški dokument u oblasti interne revizije u institucijama BiH.

U izvještajnom periodu, u okviru projekta podrške EU "PIFC-3", okončane su aktivnosti na izradi trećeg po redu strateškog dokumenta iz oblasti sistema javnih internih finansijskih kontrola u institucijama BiH. Izradi ovog dokumenta prethodila je izrada okvirnog dokumenta koji je dao petogodišnju perspektivu razvoja PIFC-a u javnom sektoru BiH. U toku 2019. godine KO CHJ je prihvatio nacrt Okvira za strategiju javne interne finansijske kontrole za period 2020-2025, koji je pripremljen od strane stručnog tima Projekta, nakon čega su izrađene i pojedinačne strategije za svaki od upravnih nivoa vlasti u BiH u skladu s njihovim specifičnim prioritetima i potrebama. Vijeće ministara BiH usvojilo je, na svojoj 8. sjednici održanoj 11.06.2020. godine, Strategiju razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama BiH za period 2020-2025 godina. Polazeći od dostignutog nivoa razvoja sistema javnih internih finansijskih kontrola u institucijama BiH, Strategija određuje konkretne strateške ciljeve i operativne mjere za unapređenje sistema finansijskog upravljanja i kontrole, sistema interne revizije, te monitoringa i izvještavanja u ovim oblastima.

f) *Davanje saglasnosti na pravilnike o sistematizaciji organizacija koje uspostavljaju jedinice interne revizije u dijelu koji se odnosi na internu reviziju;*

CHJ je u skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH objavila Odluku o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 49/12, 69/17 i 59/19) i Pravilnik o zapošljavanju internih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 81/12 i 99/14) čime su stvoreni svi potrebni uslovi za dostavljanje prijedloga pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u jedinicama interne revizije na saglasnost CHJ za institucije koje uspostavljaju jedinice interne revizije. Ova aktivnost proizašla je nakon objavljivanja navedenih dokumenata, a koji su rezultat analiza koje su rađene od strane CHJ i razmatranja materijala i prijedloga dostavljenih od eksperata Projekta PIFC za izradu optimalne strukture interne revizije u institucijama BiH. Ovim dokumentima definisano je uspostavljanje decentraliziranog modela interne revizije u institucijama BiH, kao i obaveze institucija za uspostavljanje jedinica interne revizije.

CHJ, u skladu sa Zakonom o internoj reviziji, daje saglasnost na izmjene i dopune pravilnika o unutrašnjoj organizaciji institucija koje su u obavezi da uspostave jedinicu interne revizije u skladu s navedenim propisima. Saglasnost na izmjene Pravilnika, zaključno s 31.12.2020. godine, dobilo je jedno javno preduzeće i 18 od ukupno 19 institucija koje su to bile obavezne učiniti. CHJ je u skladu sa svojom zakonskom obavezom razmotrila sve pristigle zahtjeve, te na one koji nisu bili kompletni i usaglašeni s navedenim propisima, dala određene preporuke i sugestije prije konačne saglasnosti.

g) *Koordinaciju rada jedinica interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine i uspostavljanje veza s državnim i međunarodnim institucijama na području interne revizije;*

Trenutno su funkcionalno uspostavljene jedinice interne revizije u 18 institucija BiH, od ukupno 19 koliko prema važećim propisima treba biti uspostavljeno. Od toga, njih 15 je uspostavljeno u skladu sa propisima iz oblasti interne revizije, dok je u 3 institucije interna

⁷ Support for Improvement in Governance and Management, zajednička inicijativa OECD-a i EU.

revizija uspostavljena prema pravilniku o unutrašnjoj organizaciji koji nije usklađen s relevantnim propisima⁸.

U izvještajnom periodu je i jedno javno preduzeće, Radio-televizija BiH, pribavilo saglasnost CHJ za imenovanje rukovodioca JIR, te popunilo i poziciju internog revizora.

CHJ u skladu sa svojom ulogom osigurava ravnopravan pristup metodologiji i primjeni propisa iz oblasti interne revizije svim jedinicama interne revizije, te koordinira rad internih revizora na terenu i izvještava o njihovom radu kroz Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije. Podaci o radu jedinica interne revizije i njihovim karakteristikama dati su detaljno u četvrtom dijelu ovog Izvještaja.

h) Davanje saglasnosti na izbor rukovodioca jedinice za internu reviziju i na uspostavljanje odbora za internu reviziju;

CHJ je, objavljivanjem Odluke o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 49/12, 69/17 i 59/19) i Pravilnika o zapošljavanju internih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 81/12 i 99/14), definirala kriterije za izdavanje ovakve vrste saglasnosti. CHJ je, u skladu sa važećim propisima kojima se uređuje oblast interne revizije u institucijama BiH, a na osnovu ispunjenosti propisanih uslova, u predviđenom roku dala svoje mišljenje o saglasnosti po pristiglim zahtjevima za imenovanje rukovodioca jedinice interne revizije. CHJ je izdala, zaključno s 31.12.2020. godine, ukupno 17 saglasnosti na izbor rukovodioca jedinice interne revizije.

Očekujemo da će u narednom periodu, nakon primjene odredaba Odluke o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH i Pravilnika o zapošljavanju internih revizora u institucijama BiH, kao i raspisivanja konkursa za rukovodioce jedinica interne revizije, biti dostavljeni zahtjevi po ovom osnovu i od ostalih institucija koje su obavezne uspostaviti internu reviziju.

i) Saradnju s Uredom za reviziju institucija Bosne i Hercegovine u cilju ostvarivanja efikasne i djelotvorne interne i eksterne revizije;

Postoje uslovi za operativnu saradnju između internih i eksternih revizora kroz primjenu INTOSAI standarda⁹ i smjernica (INTOSAI GOV), koje je Koordinacioni odbor vrhovnih revizorskih institucija objavio kroz Odluku o preuzimanju okvira međunarodnih standarda vrhovnih revizorskih institucija – ISSAI okvira u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 38/11), a čiju primjenu sugerira i CHJ internim revizorima kroz Priručnik za internu reviziju u institucijama BiH. CHJ je, kroz dostavljene godišnje izvještaje jedinica interne revizije, informirana da se uvažavaju date sugestije kroz poštovanje metodologije, te da postoji operativna saradnja između osoblja interne revizije i revizora Ureda za reviziju institucija BiH. Rukovodioci CHJ i Ureda za reviziju institucija BiH održavaju radne sastanke s ciljem unapređenja saradnje.

j) Nadzor nad implementacijom svih primjenjivih regulativa za internu reviziju od strane jedinica za internu reviziju;

Nadzor nad primjenom regulativa za internu reviziju CHJ osigurava kroz godišnje izvještaje jedinica interne revizije i internih revizora, a koji služe kao osnov za izradu Godišnjeg konsolidiranog izvještaja interne revizije. Nadzor se vrši i kroz održavanje sastanaka CHJ s rukovodiocima JIR i internim revizorima, kao i kroz davanje saglasnosti i mišljenja CHJ u vezi

⁸ Ministarstvo sigurnosti BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH i Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi - BHANSA

⁹ Standardi Međunarodne organizacije vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI)

sa zahtjevima interne revizije, te kroz odobravanja dodataka Priručniku. Također, i interna ocjena kvaliteta rada interne revizije koju provodi rukovodilac JIR, u skladu s Međunarodnim standardima interne revizije, doprinosi funkciji nadzora na nivou jedinica interne revizije.

U izvještajnom periodu, zbog obaveze poštivanja epidemioloških mjera na suzbijanju pandemije novog korona virusa, Odsjek za razvoj interne revizije CHJ nije bio u mogućnosti da održi veći broj sastanaka s osobljem interne revizije u institucijama BiH, te se komunikacija odvijala uglavnom putem *e-mail* korespondencije i telefonskim putem. Održana su 3 formalna sastanka a rukovodiocima jedinica interne revizije i internim revizorima, kao i nekoliko neformalnih savjetodavnih sastanaka, na kojima su razmatrani problemi i nedoumice koje u svom radu imaju interni revizori, te mogućnosti i načini za poboljšanje kvaliteta usluga koje pruža interna revizija, u skladu s propisima u ovoj oblasti i utvrđenom metodologijom rada.

Pored naprijed navedenih aktivnosti, CHJ je u skladu s Pravilnikom o zapošljavanju internih revizora u institucijama BiH i Programom obuke i certificiranja internih revizora u institucijama BiH, a u saradnji s entitetskim CHJ i strukovnim udruženjima: Udruženjem internih revizora u BiH – Sarajevo, Udruženjem internih revizora iz Banjaluke i Akademsko-strukovnim udruženjem internih revizora u BiH, u svrhu izdavanja mišljenja vršila verifikaciju, kroz procjenu i provjeru u skladu s definiranim kriterijima, za svaki od pristiglih zahtjeva za verifikaciju certifikata ovlaštenih internih revizora izdatih od navedenih institucija i udruženja. Zaključno s 31.12.2020. godine CHJ je izdala ukupno 353 mišljenja o prihvatljivosti certifikata ovlaštenog internog revizora u smislu kvalificiranosti za obavljanje poslova iz oblasti interne revizije u institucijama BiH. Od ukupnog broja datih mišljenja (353), u izvještajnom periodu izdato je 20 mišljenja. Podatak o broju verificiranih certifikata govori o postojanju dovoljnog broja kvalificiranih kandidata, kvalificirane konkurencije, za popunu radnih mjesta u jedinicama interne revizije institucija BiH.

3. Osnova za pripremu Godišnjeg konsolidiranog izvještaja interne revizije u institucijama BiH

3.1. Zakonodavni okvir

Uspostavljanje i razvoj savremenog sistema upravljanja javnim rashodima u institucijama BiH predstavlja kompleksan skup aktivnosti koje su institucije BiH provele i provode, počevši od izrade zakonodavnog okvira, organizacionog strukturisanja i pozicioniranja pojedinih segmenata strateškog planiranja, srednjoročnog i godišnjeg budžetiranja, programiranja, pa do instaliranja i operativnog korištenja niza aplikativnih rješenja koja pomažu ostvarenju postavljenih ciljeva i u konačnom, ostvarenju misije svake od institucija.

Javna interna finansijska kontrola u institucijama BiH obuhvata dio načela *acquis communautaire* koje je uspostavila Evropska unija, kao cjelovit sistem internih finansijskih kontrola za dobro upravljanje prihodima, rashodima, sredstvima i obavezama u javnom sektoru, bez obzira na njihov izvor.

EU model PIFC-a razdvaja funkcije i odgovornosti za sistem finansijskog upravljanja i kontrole (eng. *Financial Management and Control*), obuhvatajući *ex ante* (prethodnu), *ongoing* (tekuću) i *ex post* (naknadnu) kontrolu i nezavisnu internu reviziju.

Na osnovu međunarodno prihvaćenih standarda i najbolje prakse EU, termin „interna finansijska kontrola u javnom sektoru“ (PIFC – *Public Internal Financial Control*) podrazumijeva cjelokupni, objedinjeni sistem koji uspostavljaju vlade entiteta i Vijeće ministara Bosne i Hercegovine radi kontrolisanja, revizije i izvještavanja o korištenju budžetskih sredstava i sredstava EU. Cilj ovog sistema je da osigura usklađenost zakonodavstva i transparentno, ekonomično, efikasno i efektivno upravljanje javnim sredstvima (državnim fondovima i fondovima Evropske unije), kao i da osigura njihovu kontrolu.

Interna finansijska kontrola u javnom sektoru obuhvata sve mjere za kontrolu državnih prihoda, rashoda, imovine i obaveza. Ona obuhvata i sve sisteme interne kontrole i sve procedure u javnim institucijama, te pomaže u stvaranju sigurnosti da se javna sredstva namjenski troše i da se njima postiže vrijednost uloženog.

Interna revizija, u skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH, kao i u skladu s definicijom iz usvojenih standarda interne revizije, predstavlja nezavisno, objektivno uvjeravanje i konsultantsku aktivnost kreiranu s ciljem da se doda vrijednost i unaprijedi poslovanje organizacije. Ona pomaže organizaciji da ostvari svoje ciljeve osiguravajući sistematičan, discipliniran pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizikom, kontrolama i procesima upravljanja.

Zakon o internoj reviziji institucija BiH, u članu 25, propisuje obavezu Centralnoj harmonizacionoj jedinici Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine (CHJ) da pripremi godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije. CHJ je ovlaštena da na osnovu godišnjih izvještaja primljenih od rukovodilaca jedinica interne revizije, pripremi Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije.

Nakon odobrenja ministra finansija i trezora Bosne i Hercegovine izvještaj se, radi upoznavanja s problematikom interne revizije, dostavlja Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.

Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije daje sažete informacije o broju obavljenih internih revizija, datim preporukama, te o statusu implementacije preporuka sadržanih u izvještajima o internoj reviziji, a na osnovu izvještaja koje su jedinice za internu reviziju dostavile CHJ. Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije u institucijama BiH sačinjen je u formatu koji je pripremila CHJ.

CHJ je za potrebe interne revizije u institucijama BiH sačinila i objavila metodološke dokumente, koji su neophodni za kvalitetan rad i razvoj funkcije interne revizije u institucijama BiH. Ovi dokumenti uvažavaju okvirne dokumente usvojene na Koordinacionom odboru centralnih jedinica za harmonizaciju (KO CJH).

3.2. Metodologija rada interne revizije u institucijama BiH

Metodologiju za funkcioniranje interne revizije u institucijama BiH čine:

- Etički kodeks/Kodeks profesionalne etike internih revizora ("Službeni glasnik BiH", broj 82/11) sadrži načela i pravila kojih su se dužni pridržavati interni revizori kako bi u obavljanju svojih zadataka bili nezavisni, objektivni i poštenu. Pored toga, interni revizori moraju da se neprestano usavršavaju s ciljem unapređenja kvaliteta rada.
- Povelja interne revizije ("Službeni glasnik BiH", broj 30/18) uređuje opći pristup interne revizije, svrhu i cilj, nezavisnost, ulogu i djelokrug interne revizije, odgovornost rukovodioca jedinice za internu reviziju/internog revizora, kao i ovlaštenja pristupa dokumentaciji, kadrovima i fizičkoj imovini koja je relevantna za obavljanje revizije, te definiira obim aktivnosti interne revizije, izvještavanje i postupke u slučaju identifikovanja indikatora prevare.
- Priručnik za internu reviziju ("Službeni glasnik BiH", broj 82/11) definiira metodologiju rada i obavljanja interne revizije u institucijama/budžetskim korisnicima koji se finansiraju iz budžetskih sredstava institucija BiH, a u skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH. Priručnik pomaže u usvajanju stručne terminologije, razumijevanju i prihvatanju revizorskih tehnika koje će u svom radu primjenjivati interni revizori u institucijama BiH. Priručnik je prilagođen praksi javnog sektora. Priručnik je urađen u skladu s Međunarodnim standardima interne revizije i u skladu sa stečenim iskustvima u okviru Projekta PIFC.
- Priručnik za reviziju učinka za interne revizore u institucijama BiH (Odluka o donošenju Priručnika objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 81/19) pruža smjernice i objašnjenja kojim se olakšava razumijevanje principa i pravila revizorskih procedura, koje se primjenjuju u procesu revizije učinka. Priručnik je izrađen u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija, metodologijom rada za interne revizore u institucijama BiH, te primjerima dobre prakse zemalja Evropske unije i stečenim iskustvom internih revizora u toku rada¹⁰.
- Standarde interne revizije u institucijama BiH je CHJ objavila Odlukom o usvajanju standarda interne revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 93/17). Ovom Odlukom je definirano, u skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH, da se vršenje interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine provodi u skladu s Međunarodnim standardima za profesionalnu praksu interne revizije objavljenim od strane *The Institute of Internal Auditors*, a čiju primjenu je odobrio Koordinacioni odbor CJH, svojom Odlukom broj: KO-12/17 od 06.12.2017. godine. Standardi predstavljaju skup na principima zasnovanih zahtjeva za profesionalno vršenje interne revizije i procjenu efektivnosti učinka interne revizije, kojih su obavezni pridržavati se interni revizori u institucijama BiH, kako je to definirano Zakonom o internoj reviziji.

Pored objavljenih Standarda interne revizije, interni revizori u svom radu koriste i druge propise (pravilnike, procedure, smjernice i sl.), ali i druge standarde i smjernice koji su

¹⁰ Priručnik je CHJ izradila u saradnji s ekspertima Nacionalne akademije za ekonomiju i finansije Ministarstva finansija Kraljevine Nizozemske i internim revizorima iz institucija BiH, članovima radnih grupa.

primjenjivi za rad internih revizora, kao što su INTOSAI standardi (ISSAI) i smjernice (INTOSAI GOV), a koje je Koordinacioni odbor vrhovnih revizorskih institucija objavio kroz Odluku o preuzimanju okvira međunarodnih standarda vrhovnih revizorskih institucija – ISSAI okvira u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 38/11).

Pored ovih dokumenata, objavljeni su i sljedeći dokumenti značajni za vršenje funkcije interne revizije u institucijama BiH:

- Zakon o internoj reviziji institucija Bosne i Hercegovine i Zakon o izmjenama Zakona o internoj reviziji institucija Bosne i Hercegovine, objavljeni u "Službenom glasniku BiH", br. 27/08 i 32/12,
- Odluka o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine, objavljena u "Službenom glasniku BiH", br. 49/12, 69/17 i 59/19,
- Pravilnik o zapošljavanju internih revizora u institucijama Bosne i Hercegovine, objavljen u "Službenom glasniku BiH", br. 81/12 i 99/14,
- Sporazum o vršenju funkcije interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine, objavljen u "Službenom glasniku BiH", br. 73/12 i 32/18,
- Program obuke i certificiranja internih revizora u institucijama BiH, objavljen u "Službenom glasniku BiH", br. 7/15 i 89/18,
- Odluka o načinu bodovanja, evidentiranja i izvještavanja o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji internih revizora u institucijama BiH, objavljena u "Službenom glasniku BiH", br. 92/15, 56/17 i 65/19 i
- Uputstvo o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji internih revizora u institucijama BiH, objavljeno u "Službenom glasniku BiH", broj 97/15.

Zakonom o internoj reviziji institucija BiH, Odlukom o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH i Pravilnikom o zapošljavanju internih revizora u institucijama BiH, definirane su institucije koje trebaju uspostaviti jedinice interne revizije, kao i način i rokovi za uspostavljanje funkcije interne revizije u institucijama BiH. Predmetnom Odlukom predviđeno je uspostavljanje ukupno 19 jedinica interne revizije, koje bi vršile funkciju interne revizije u ukupno 77 institucija BiH.

Zaključno sa 31.12.2020. godine ukupno 18 institucija, od predviđenih 19, ispunile su svoju obavezu dostavivši CHJ na saglasnost prijedlog pravilnika o unutrašnjoj organizaciji, u dijelu koji se odnosi na internu reviziju. U narednom periodu očekuje se da i Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine – BHANSA uskladi svoj pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i kadrovski u potpunosti popuni jedinicu interne revizije, te time ispuni neophodne predušlove za uspostavljanje i funkcioniranje interne revizije u skladu s relevantnim propisima.

Podsjećamo da je uvođenje sistema interne revizije obaveza Bosne i Hercegovine, koja je utvrđena Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane i Bosne i Hercegovine, s druge strane ("Službeni glasnik BiH", broj 10/08).

Vijeće ministara BiH je, na svojoj 6. sjednici koja je održana 28.05.2020. godine, prilikom upoznavanja s Godišnjim konsolidiranim izvještajem interne revizije, donio zaključke kojima je zadužio CHJ da nastavi razvijati sistem interne revizije u institucijama BiH i pruži podršku institucijama koje uspostavljaju internu reviziju.

Institucije Bosne i Hercegovine u okviru kojih je propisana obaveza uspostavljanja jedinica interne revizije zadužene su da, s Ministarstvom finansija i trezora BiH, osiguraju sredstva i provedu procedure zapošljavanja internih revizora u 2020. godini, te da u saradnji s rukovodiocima jedinica

interne revizije blagovremeno pripreme i odobre strateške i godišnje planove rada jedinica interne revizije i da osiguraju finansijska sredstva kako bi osoblje interne revizije moglo ispunjavati svoje obaveze u pogledu propisane kontinuirane profesionalne edukacije. Rukovodioci jedinica interne revizije i interni revizori zaduženi su da usluge interne revizije pružaju u skladu s pojedinačnim strateškim i godišnjim planovima, poštujući u potpunosti metodologiju rada odobrenu od CHJ, te da u skladu s tim svaka jedinica interne revizije koja pruža usluge interne revizije za više institucija sačini i svoj konsolidirani strateški i godišnji plan. Ministarstvo civilnih poslova BiH zaduženo je da utvrdi razloge zbog kojih Jedinica interne revizije uspostavljena u MCP BiH nije dostavila informacije i izvještaj o radu za 2019. godinu, te da o poduzetim mjerama obavijesti Ministarstvo finansija i trezora BiH i CHJ. Ministarstvo finansija i trezora BiH i CHJ zadužene su da Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije za 2019. godinu dostave Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine. Zaključci Vijeća ministara BiH i njihova realizacija obrađeni su u posebnom dijelu ovog Izvještaja (dio 6).

4. Konsolidirani izvještaj o internoj reviziji po godišnjim izvještajima jedinica interne revizije (JIR) za 2020. godinu

CHJ je na osnovu godišnjih izvještaja jedinica interne revizije pripremila Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije. Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije daje informacije o aktivnostima CHJ, zakonodavnom okviru interne revizije u institucijama BiH, jedinicama interne revizije u institucijama BiH s pregledom institucija iz njihove nadležnosti, izvještajima interne revizije o planovima jedinica interne revizije, revidiranim oblastima, datim preporukama interne revizije, stepenu realizacije preporuka, te poštovanju standarda i metodologije rada od strane jedinica interne revizije. U Izvještaju je dat i pregled uspostavljanja i razvoja sistema interne revizije, kao i informacije o Strategiji razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za period 2020-2025 godina i Operativnom godišnjem akcionom planu Strategije za 2020. godinu, te poduzetim aktivnostima na realizaciji Zaključaka Vijeća ministara BiH od strane jedinica interne revizije i institucija BiH.

Interna revizija, predstavlja nezavisno, objektivno uvjeravanje i konsultantsku aktivnost kreiranu s ciljem da se doda vrijednost i unaprijedi poslovanje organizacije. Ona pomaže organizaciji da ostvari svoje ciljeve osiguravajući sistematičan, discipliniran pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizikom, kontrolama i procesima upravljanja.

4.1. Jedinice interne revizije institucija BiH – pregled uspostavljanja JIR

Interna revizija u institucijama BiH je, s 31.12.2020. godine, funkcionalno i kadrovski uspostavljena ili u postupku uspostavljanja u skladu s važećim propisima u 18 od 19 institucija BiH, u koliko je ukupno predviđeno uspostavljanje interne revizije.

U narednom tabelarnom pregledu ove institucije su svrstane u četiri grupe, u zavisnosti od nivoa funkcionalne i kadrovske uspostavljenosti interne revizije, na način kako je to definirano Zakonom o internoj reviziji u institucijama BiH, Odlukom o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH i Pravilnikom o zapošljavanju internih revizora u institucijama BiH. U petom dijelu tabele dati su podaci za javno preduzeće u kojem je uspostavljena interna revizija u skladu s relevantnim propisima.

Tabela 1.

I) Institucije u kojima je JIR funkcionalno i kadrovski u potpunosti uspostavljena u skladu s propisima iz oblasti interne revizije	
1.	Parlamentarna skupština BiH
2.	Ministarstvo finansija i trezora BiH
3.	Ministarstvo odbrane BiH
4.	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH
5.	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH
6.	Granična policija BiH
7.	Državna agencija za istrage i zaštitu
8.	Obavještajno-sigurnosna agencija BiH
9.	Uprava za indirektno oporezivanje BiH
10.	Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH – IDDEEA
11.	Služba za zajedničke poslove institucija BiH
II) Institucije u kojima je JIR uspostavljena u skladu s propisima iz oblasti IR, ali nije kadrovski u potpunosti popunjena	
12.	Ministarstvo pravde BiH <i>Objasnenje:</i> Nije kadrovski popunjena JIR u skladu s predviđenim brojem izvršilaca (popunjene 2 od predviđene 3 pozicije)
13.	Ministarstvo civilnih poslova BiH <i>Objasnenje:</i> Nije kadrovski popunjena JIR u skladu s predviđenim brojem izvršilaca (popunjene 2 od predviđene 3 pozicije)
14.	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH <i>Objasnenje:</i> Nije kadrovski popunjena JIR u skladu s predviđenim brojem izvršilaca (popunjene 2 od predviđene 3 pozicije)
15.	Ministarstvo vanjskih poslova BiH <i>Objasnenje:</i> Do kraja 2020. nije u potpunosti kadrovski popunjena JIR u skladu s predviđenim brojem izvršilaca. U toku je konkursna procedura za popunjavanje 2 pozicije IR ¹¹ .
III) Institucije u kojima interna revizija nije uspostavljena u skladu s relevantnim propisima	
16.	Ministarstvo sigurnosti BiH <i>Objasnenje:</i> Popunjena pozicija internog revizora prema važećem pravilniku o unutrašnjoj organizaciji koji nije usklađen s propisima iz oblasti IR. U toku su izmjene pravilnika.
17.	Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH <i>Objasnenje:</i> Popunjena pozicija internog revizora prema važećem pravilniku o unutrašnjoj organizaciji koji nije usklađen s propisima iz oblasti IR. U toku su izmjene pravilnika.
18.	Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA <i>Objasnenje:</i> Popunjena pozicija internog revizora prema važećem pravilniku o unutrašnjoj organizaciji, koji nije usklađen s propisima iz oblasti IR.
IV) Institucije u kojima nije uspostavljena jedinica interne revizije	

¹¹ U toku 2020. godine popunjena je pozicija rukovodioca JIR. Krajem 2020. pokrenuta je i konkursna procedura popunjavanja dvije pozicije internog revizora. U periodu izrade GI IR konkursna procedura je bila u završnoj fazi.

19.	Sud Bosne i Hercegovine	<u>Objasnenje:</u> U 2020. pribavljena saglasnost CHJ na pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Suda BiH, u dijelu koji se odnosi na IR. U toku je postupak pribavljanja potrebnih mišljenja za dobijanje saglasnosti VM BiH za novo zapošljavanje ¹² .
V) Javna preduzeća		
20.	Radio-televizija BiH (BHRT)	<u>Objasnenje:</u> U 2020. okončane aktivnosti na uspostavljanju i kadrovskom popunjavanju JIR.

Iz prethodne tabele vidimo da je zaključno s 31.12.2020. godine interna revizija u potpunosti uspostavljena, u skladu s važećim propisima, u jedanaest institucija i to: Parlamentarnoj skupštini BiH, Ministarstvu finansija i trezora BiH, Ministarstvu odbrane BiH, Ministarstvu komunikacija i prometa BiH, Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH, Graničnoj policiji BiH, Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, Obavještajno-sigurnosnoj agenciji BiH, Upravi za indirektno oporezivanje BiH, Agenciji za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka i Službi za zajedničke poslove institucija BiH. U izvještajnom periodu je i javno preduzeće Radio-televizija Bosne i Hercegovine popunilo u potpunosti jedinicu interne revizije s dva izvršioca, nakon što je prethodno u toku 2019. godine s relevantnim propisima uskladilo pravilnik o unutrašnjoj organizaciji u dijelu koji se odnosi na internu reviziju.

Četiri institucije uspostavile su jedinicu interne revizije u skladu s važećim propisima, ali nisu kadrovski u potpunosti popunile jedinice osobljem interne revizije, a to su: Ministarstvo pravde BiH, Ministarstvo civilnih poslova BiH, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i Ministarstvo vanjskih poslova BiH.

Iz prethodne tabele uočava se, također, da su tri institucije uspostavile internu reviziju na osnovu važećeg pravilnika o unutrašnjoj organizaciji koji nije usklađen s propisima iz oblasti interne revizije, a to su: Ministarstvo sigurnosti BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH i Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA. Ministarstvo sigurnosti BiH je u fazi usvajanja pravilnika o unutrašnjoj organizaciji, koji je u dijelu koji se odnosi na internu reviziju usklađen s relevantnim propisima, a Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH je u fazi pribavljanja potrebnih mišljenja za izmjenu pravilnika.

CHJ vodi registar internih revizora i jedinica interne revizije i registar certificiranih ovlaštenih internih revizora u institucijama Bosne i Hercegovine. Na osnovu podataka evidentiranih u navedenim registrima, na poslovima interne revizije u 18 jedinica interne revizije institucija BiH i jednom javnom preduzeću, koliko ih je uspostavljeno na dan 31.12.2020. godine, zaposleno je ukupno 40 internih revizora.

Kada analiziramo stanje u institucijama BiH u pogledu uspostavljanja i kadrovskog popunjavanja jedinica interne revizije, bez javnog preduzeća, potrebno je naglasiti da, od broja ukupno uspostavljenih jedinica interne revizije (18), njih svega jedanaest je u potpunosti i uspostavljeno i kadrovski popunjeno u skladu s relevantnim propisima, što je 61% od ukupno uspostavljenih jedinica. U izvještajnom periodu nije bilo promjene u broju uspostavljenih jedinica interne revizije, dok je došlo do manjeg povećanja broja internih revizora i to za dva interna revizora. Prema podacima iz registra koje vodi CHJ, broj internih revizora je s 36 povećan na 38 internih revizora u 18 jedinica interne revizije, koliko ih ima zaposleno u institucijama BiH na dan 31.12.2020. godine.

¹² Na osnovu zaključka Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, s 8. sjednice održane 15.07.2020, institucije su obavezne pribaviti saglasnost Vijeća ministara BiH za svako novo zapošljavanje.

4.2. Nadležnost jedinica za internu reviziju

Nadležnost svake od 19 jedinica interne revizije institucija BiH, koliko ukupno treba biti uspostavljeno u institucijama BiH, definirana je Odlukom o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH.

Od 18 uspostavljenih jedinica interne revizije institucija BiH (navedene u Tabeli 1), deset jedinica interne revizije vrši funkciju interne revizije samo u jednoj, matičnoj instituciji. To su jedinice interne revizije u: Ministarstvu odbrane BiH, Ministarstvu vanjskih poslova BiH, Upravi za indirektno oporezivanje BiH, Graničnoj policiji BiH, Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, Obavještajno-sigurnosnoj agenciji BiH, Agenciji za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH, Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH, Službi za zajedničke poslove institucija BiH i Agenciji za pružanje usluga u zračnoj plovidbi BiH.

Preostalih osam jedinica interne revizije, u skladu s usvojenim decentraliziranim modelom uspostavljanja i organiziranja sistema interne revizije u institucijama BiH, funkciju interne revizije vrše za više institucija u skladu s Odlukom o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH.

U skladu s tim, *Jedinica interne revizije Parlamentarne skupštine BiH* nadležna je za vršenje funkcije interne revizije u Parlamentarnoj skupštini BiH, Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Agenciji za zaštitu ličnih podataka u BiH, Uredu za razmatranje žalbi po javnim nabavkama, Centralnoj izbornoj komisiji BiH, Instituciji ombudsmana za ljudska prava BiH i Službenom listu BiH.

Jedinica interne revizije Parlamentarne skupštine BiH potpisala je Povelju interne revizije i Sporazum o vršenju funkcije interne revizije sa svim institucijama za koje je nadležna da vrši funkciju interne revizije.

U izvještajnom periodu ova jedinica vršila je reviziju, u skladu s usvojenim planovima, u Parlamentarnoj skupštini BiH, Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Agenciji za zaštitu ličnih podataka u BiH, Uredu za razmatranje žalbi po javnim nabavkama, Centralnoj izbornoj komisiji BiH i Instituciji ombudsmana za ljudska prava. Podaci o obavljenim revizijama prikazani su u tabelama br. 2, 3 i 4.

Centralna jedinica za internu reviziju Ministarstva finansija i trezora BiH vrši funkciju interne revizije u: Ministarstvu finansija i trezora BiH, Predsjedništvu BiH, Agenciji za državnu službu BiH, Agenciji za javne nabavke BiH, Agenciji za osiguranje u BiH, Agenciji za statistiku BiH, Arhivu BiH, Generalnom sekretarijatu Vijeća ministara BiH, Direkciji za evropske integracije BiH, Direkciji za ekonomsko planiranje BiH, Uredu koordinatora za reformu javne uprave, Memorijalnom centru Srebrenica – Potočari, Odboru državne službe za žalbe, Uredu za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH i Centralnoj harmonizacijskoj jedinici MFIT BiH.

Do sada su sve od navedenih institucija, osim Predsjedništva BiH, potpisale Sporazum o vršenju funkcije interne revizije i Povelju interne revizije s Centralnom jedinicom za internu reviziju MFIT BiH.

U izvještajnom periodu ova jedinica interne revizije vršila je, u skladu s usvojenim strateškim i godišnjim planovima rada, internu reviziju u Ministarstvu finansija i trezora BiH, Direkciji za evropske integracije BiH, Uredu koordinatora za reformu javne uprave u BiH, Agenciji za javne nabavke BiH i Agenciji za statistiku BiH. U izvještajnom periodu ova jedinica provela je i aktivnosti

na praćenju realizacije preporuka datih u ranije provedenim revizijama. Detalji o obavljenim internim revizijama prikazani su u tabelarnim pregledima (tabela br. 2, 3. i 4).

Jedinica interne revizije Ministarstva komunikacija i prometa BiH nadležna je za vršenje funkcije interne revizije u: Ministarstvu komunikacija i prometa BiH, Agenciji za poštanski promet BiH, Direkciji za civilno zrakoplovstvo BiH, Regulatornoj agenciji za komunikacije i Regulatornom odboru željeznica BiH.

Jedinica interne revizije Ministarstva komunikacija i prometa BiH potpisala je Povelju interne revizije i Sporazum o vršenju funkcije interne revizije sa svim institucijama iz svoje nadležnosti.

U izvještajnom periodu ova jedinica obavljala je internu reviziju u sljedećim institucijama iz svoje nadležnosti: Ministarstvu komunikacija i prometa BiH, Agenciji za poštanski promet BiH, Direkciji za civilno zrakoplovstvo BiH i Regulatornoj agenciji za komunikacije BiH.

Jedinica interne revizije Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH nadležna je za vršenje funkcije interne revizije u: Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH, Institutu za nestale osobe BiH i Fondu za povratak BiH.

Jedinica interne revizije pri Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH potpisala je Povelju interne revizije i Sporazum o vršenju funkcije interne revizije sa svim institucijama iz svoje nadležnosti.

U izvještajnom periodu ova jedinica obavljala je internu reviziju, u skladu s usvojenim strateškim i godišnjim planovima rada, u Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH i Fondu za povratak BiH, što je detaljno prikazano u tabelama br. 2, 3 i 4.

Jedinica interne revizije Ministarstva pravde BiH nadležna je za vršenje funkcije interne revizije u: Ministarstvu pravde BiH, Pravobranilaštvu BiH, Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH i Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH.

Ova jedinica interne revizije potpisala je Povelju interne revizije u matičnoj instituciji, Ministarstvu pravde BiH, dok je sa Pravobranilaštvom BiH i Visokim sudskim i tužilačkim vijećem BiH potpisala Sporazum o vršenju funkcije interne revizije i Povelju interne revizije. Planirano je da se nakon izbora i imenovanja upravnika Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH i s ovom institucijom donesu navedeni dokumenti, kako bi se stvorili uslovi za vršenje interne revizije¹³.

U izvještajnom periodu ova jedinica je obavljala internu reviziju, u skladu s odobrenim strateškim i godišnjim planovima, u Ministarstvu pravde BiH, Pravobranilaštvu BiH i Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH, što je detaljno prikazano u tabelarnim pregledima (tabela br. 2, 3. i 4).

Jedinica interne revizije Ministarstva civilnih poslova BiH nadležna je za vršenje funkcije interne revizije u: Ministarstvu civilnih poslova BiH, Agenciji za antidoping kontrolu BiH, Agenciji za lijekove i medicinska sredstva BiH, Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje u BiH, Agenciji za rad i zapošljavanje u BiH, Agenciji za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta u BiH, Državnoj regulatornoj agenciji za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH, Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika BiH, Centru za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja u BiH i Centru za uklanjanje mina u BiH - BHMAL.

Jedinica interne revizije Ministarstva civilnih poslova BiH potpisala je Povelju interne revizije i Sporazum o vršenju funkcije interne revizije sa svim institucijama za koje je nadležna da pruža usluge interne revizije.

¹³ Imenovan v.d. upravnik Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH na 3 mjeseca (Rješenje o imenovanju od 11.11.2020).

U izvještajnom periodu ova jedinica vršila je reviziju, u skladu s odobrenim strateškim i godišnjim planovima, u Centru za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja u BiH, Agenciji za antidoping kontrolu BiH, Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje u BiH i Državnoj regulatornoj agenciji za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH.

Jedinica interne revizije Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH nadležna je za vršenje funkcije interne revizije u: Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Agenciji za sigurnost hrane BiH, Agenciji za nadzor nad tržištem BiH, Agenciji za promociju stranih ulaganja u BiH, Institutu za akreditiranje BiH, Institutu za intelektualno vlasništvo BiH, Institutu za metrologiju BiH, Institutu za standardizaciju BiH, Instituciji ombudsmana za zaštitu potrošača BiH, Uredu za veterinarstvo BiH, Uredu za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi i ruralnom razvoju, Komisiji za koncesije BiH, Konkurencijskom vijeću BiH, Upravi BiH za zaštitu zdravlja bilja, Vijeću za državnu pomoć BiH i Državnoj regulatornoj komisiji za električnu energiju. Jedinica interne revizije Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH potpisala je Povelju interne revizije i Sporazum o vršenju funkcije interne revizije sa svim institucijama za koje je nadležna da pruža usluge interne revizije.

U izvještajnom periodu ova jedinica vršila je reviziju, u skladu s usvojenim strateškim i godišnjim planovima Jedinice, u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i Agenciji za nadzor nad tržištem BiH, što je detaljno prikazano u tabelama br. 2, 3 i 4.

Jedinica interne revizije Ministarstva sigurnosti BiH nadležna je za vršenje funkcije interne revizije u: Ministarstvu sigurnosti BiH, Agenciji za policijsku podršku, Agenciji za forenzička ispitivanja i vještačenja, Agenciji za školovanje i stručno osposobljavanje kadrova i Službi za poslove sa strancima BiH.

Jedinica interne revizije Ministarstva sigurnosti BiH potpisala je Povelju interne revizije i Sporazum o vršenju funkcije interne revizije sa svim institucijama za koje je nadležna da pruža usluge interne revizije.

U izvještajnom periodu interna revizija Ministarstva sigurnosti BiH vršila je reviziju, u skladu s odobrenim strateškim i godišnjim planom rada interne revizije, u Ministarstvu sigurnosti BiH.

Svaka od 18 jedinica interne revizije u institucijama BiH i javno preduzeće Radio-televizija BH, koliko ih je ukupno uspostavljeno, imala je obavezu da, u skladu sa čl. 15. i 19. Zakona o internoj reviziji institucija BiH, dostavi godišnji izvještaj koji je osnova za izradu Godišnjeg konsolidiranog izvještaja interne revizije u institucijama BiH.

Godišnji izvještaj interne revizije za 2020. godinu dostavile su sve jedinice interne revizije. Detalji o izvršenim revizijama dati su u tabelama br. 2, 3 i 4.

4.3. Izvještaji jedinica interne revizije

Sve jedinice interne revizije su u skladu sa zakonskim obavezama sačinile strateške (trogodišnje) planove interne revizije, u skladu s procjenom rizika, i na osnovu njih odgovarajuće godišnje planove. Planovi jedinica interne revizije odobreni su od strane rukovodioca institucije u svim institucijama u kojima su jedinice, u skladu s raspoloživim resursima, planirale da vrše reviziju u izvještajnom periodu¹⁴.

Za izvještajni period su sve jedinice interne revizije koje vrše funkciju interne revizije u više institucija, sačinile i konsolidirane strateške i godišnje planove rada jedinica koji omogućavaju

¹⁴ JIR MVP BiH donijela je Strateški plan IR za 2021-2023 i Godišnji plan IR za 2021. godinu. Rukovodilac JIR imenovan u maju 2020. godine.

adekvatno planiranje revizorskih angažmana, kao i praćenje provođenja planiranih aktivnosti u institucijama iz nadležnosti ovih jedinica¹⁵.

Jedinice interne revizije pripremile su i donijele odgovarajuće povelje interne revizije.

U svojim godišnjim izvještajima jedinice interne revizije navele su da su interni revizori u svom radu poštovali i pridržavali se odredaba Etičkog kodeksa internih revizora, Povelje interne revizije, Priručnika za internu reviziju i Standarda interne revizije u institucijama BiH, kao i drugih propisa kojima se uređuje oblast interne revizije u institucijama BiH. U svojim godišnjim izvještajima jedinice interne revizije navele su i da su izvještaji interne revizije rađeni u skladu s metodologijom definiranom u Priručniku za internu reviziju i drugim propisima objavljenim i odobrenim od strane CHJ.

U narednoj tabeli dat je pregled jedinica interne revizije i institucija u kojima je u izvještajnom periodu vršena interna revizija, s podacima o potpisanim poveljama interne revizije¹⁶ i planovima interne revizije, kao i planiranim i realiziranim internim revizijama.

Tabela 2.

R. br.	JIR / institucije koje su bile predmet revidiranja u izvještajnom periodu	Potpisana Povelja IR	Donesen Strateški plan IR	Donesen Godišnji plan IR (GP IR)	Planiran broj redovnih ¹⁷ i naknadnih ¹⁸ revizija u GP IR	Realiziran broj redovnih i naknadnih revizija iz GP	Realiziran broj redovnih IR	Realiziran broj naknadnih IR	Realiziran broj <i>ad hoc</i> ¹⁹ IR	% izvršenja redovnih i naknadnih revizija iz GP IR (Kolona (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1.	JIR Parlamentarne skupštine BiH	Podaci navedeni 1.1-1.7.			10	9	3	6	1	90%
1.1.	Parlamentarna skupština BiH	DA	D A	DA	3	3	-	3	1	100%
1.2.	Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije	DA	D A	DA	1	1	1	-	-	100%
1.3.	Agencija za zaštitu ličnih podataka BiH	DA	D A	DA	1	1	-	1	-	100%
1.4.	Ured za razmatranje žalbi po javnim nabavkama u BiH	DA	D A	DA	2	2	1	1	-	100%
1.5.	Centralna izborna komisija BiH	DA	D A	DA	1	1	-	1	-	100%
1.6.	Institucija ombudsmana za ljudska prava	DA	D A	DA	1	1	1	-	-	100%
1.7.	Službeni list BiH	DA	D A	DA	1	-	-	-	-	0%

¹⁵ JIR MFT BiH sačinila je tabelarni pregled planiranih / obavljenih revizija u 2020. godini.

¹⁶ Podaci o svim institucijama koje su potpisale Povelju IR, kao i institucija koje nisu potpisale Povelju, navedeni su u tački 4.2. ovog Izvještaja, dok su u Tabeli 2. navedeni podaci samo za institucije u kojima je vršena revizija u 2019. godini.

¹⁷ Pod redovnim internim revizijama podrazumijeva se pružanje usluga uvjeravanja, što uključuje objektivni pregled i ocjenu dokaza od strane internog revizora radi osiguranja mišljenja ili zaključaka o predmetu revizije, a koje su planirane Strateškim i Godišnjim planovima interne revizije odobrenim od strane rukovodioca institucije.

¹⁸ Naknadne revizije se provode, u skladu sa relevantnim propisima i odobrenim planovima IR, u određenom periodu nakon izvršene redovne revizije u svrhu utvrđivanja da li su realizirane preporuke date u izvještajima IR.

¹⁹ Revizije pokrenute na zahtjev rukovodioca institucija.

R. br.	JIR / institucije koje su bile predmet revidiranja u izvještajnom periodu	Potpisana Povelja IR	Donesen Strateški plan IR	Donesen Godišnji plan IR (GP IR)	Planiran broj redovnih ¹⁷ i naknadnih ¹⁸ revizija u GP IR	Realiziran broj redovnih i naknadnih revizija iz GP	Realiziran broj redovnih IR	Realiziran broj naknadnih IR	Realiziran broj <i>ad hoc</i> ¹⁹ IR	% izvršenja redovnih i naknadnih revizija iz GP IR (Kolona (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
2.	Centralna jedinica za internu reviziju MFT BiH – JIR MFT BiH	Podaci navedeni 2.1-2.5.			3+4*	3+4*	3	4*	-	100%
2.1.	Ministarstvo finansija i trezora BiH	DA	D A	DA	2+1*	2+1*	2+1*		-	100%
2.2.	Agencija za statistiku BiH	DA	D A	DA	1**	1**	1**		-	100%
2.3.	Ured koordinatora za reformu javne uprave u BiH	DA	D A	DA	1**	1**	1**		-	100%
2.4.	Agencija za javne nabavke BiH	DA	D A	DA	1**	1**	1**		-	100%
2.5.	Direkcija za evropske integracije BiH	DA	D A	DA	1**	1**	1**		-	100%
<p>Napomena: *JIR MFT BiH je u 2020, pored redovnih revizija, pratila i realizaciju preporuka datih u 4 revizije, od kojih je jedna iz 2020. (u MFT BiH), a ostale 3 su provedene u prethodnim godinama: jedna je okončana u 2019. - provedena u više institucija²⁰; jedna je započeta ali ne u potpunosti i okončana u 2019. - vršena u više institucija²¹, a jedna je iz ranijih godina (Arhiv BiH).</p> <p>** 1 redovna revizija provedena u 5 institucija.</p>										
3.	JIR Ministarstva odbrane BiH	DA	DA	DA	18	18	9	9	-	100%
4.	JIR Ministarstva komunikacija i prometa	Podaci navedeni 4.1-4.4.			8	7	3	4	1	87,5%
4.1.	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH	DA	D A	DA	1	1	1	-	1	100%
4.2.	Agencija za poštanski promet BiH	DA	D A	DA	3	3	1	2	-	100%
4.3.	Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH	DA	D A	DA	3	3	1	2	-	100%
4.4.	Regulatorna agencija za komunikacije BiH	DA	D A	DA	1	.. ²²	*	-	-	*
5.	JIR Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH	Podaci navedeni 5.1-5.2.			3	3	1	2	-	100%
5.1.	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH	DA	D A	DA	2	2	1	1	-	100%
5.2.	Fond za povratak BiH	DA	D A	DA	1	1	-	1	-	100%
6.	JIR Granične policije BiH	DA	DA	DA	6	6	3	3	-	100%

²⁰ Agencija za statistiku, PARCO, Ured za zakonodavstvo VM BiH i Agencija za državnu službu BiH.

²¹ MFT BiH, Generalni sekretarijat VM BiH, Agencija za statistiku BiH, DEP BiH, Odbor državne službe za žalbe BiH, PARCO, Ured za zakonodavstvo SM BiH.

²² Nije u potpunosti okončana revizija u RAK BiH do kraja 2020. godine usljed vanrednih okolnosti izazvanih pandemijom korona virusa.

R. br.	JIR / institucije koje su bile predmet revidiranja u izvještajnom periodu	Potpisana Povelja IR	Donesen Strateški plan IR	Donesen Godišnji plan IR (GP IR)	Planiran broj redovnih ¹⁷ i naknadnih ¹⁸ revizija u GP IR	Realiziran broj redovnih i naknadnih revizija iz GP	Realiziran broj redovnih IR	Realiziran broj naknadnih IR	Realiziran broj <i>ad hoc</i> ¹⁹ IR	% izvršenja redovnih i naknadnih revizija iz GP IR (Kolona (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
7.	JIR Državne agencije za istrage i zaštitu – SIPA	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
8.	JIR Obavještajno-sigurnosne agencije BiH	DA	DA	DA	5	5	4	1	-	100%
9.	JIR Uprave za indirektno oporezivanje BiH	DA	DA	DA	8	8	3	5	-	100%
10.	JIR Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka	DA	DA	DA	6	5	3	2	-	83,3%
11.	JIR Službe za zajedničke poslove institucija BiH	DA	DA	DA	8	8	3	5	-	100%
12.	JIR Ministarstva pravde BiH	Podaci navedeni 12.1-12.3.			6	6	3	3	-	100%
12.1.	Ministarstvo pravde BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
12.2.	Pravobranilaštvo BiH	DA	DA	DA	3	3	1	2	-	100%
12.3.	Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH	DA	DA	DA	2	2	1	1	-	100%
13.	JIR Ministarstva civilnih poslova BiH	Podaci navedeni 13.1-13.5.			8	...	*	*	-	*
13.1.	Centar za informisanje i priznavanje dokumenata u oblasti visokog obrazovanja BiH	DA	DA	DA	1	*	-	*	-	*
13.2.	Agencija za antidoping kontrolu BiH	DA	DA	DA	1	*	-	*	-	*
13.3.	Ministarstvo civilnih poslova BiH	DA	DA	DA	2	-	-	-	-	-
13.4.	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH	DA	DA	DA	2	*	*	-	-	*
13.5.	Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH	DA	DA	DA	2	*	*	-	-	*
14.	JIR Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH	Podaci navedeni 14.1-14.2.			3	3	2	1	-	100%
14.1.	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH	DA	DA	DA	2	2	1	1	-	100%
14.2.	Agencija za nadzor nad tržištem BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%

²³ JIR MCP BiH je, u skladu s odobrenim strateškim i godišnjim planovima za 2020. godinu, u toku izvještajnog perioda izvršila 2 redovne revizije i 2 naknadne revizije i sačinila nacrt izvještaja, (u tabelarnom pregledu označeno *). Do kraja izvještajnog perioda nisu sačinjeni konačni izvještaji.

R. br.	JIR / institucije koje su bile predmet revidiranja u izvještajnom periodu	Potpisana Povelja IR	Donesen Strateški plan IR	Donesen Godišnji plan IR (GP IR)	Planiran broj redovnih ¹⁷ i naknadnih ¹⁸ revizija u GP IR	Realiziran broj redovnih i naknadnih revizija iz GP	Realiziran broj redovnih IR	Realiziran broj naknadnih IR	Realiziran broj <i>ad hoc</i> ¹⁹ IR	% izvršenja redovnih i naknadnih revizija iz GP IR (Kolona (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
15.	JIR Ministarstva vanjskih poslova BiH	DA	NE ²⁴	NE	-	-	-	-	-	-
16.	JIR Ministarstva sigurnosti BiH	DA	DA	DA	2	2	2	-	-	100%
17.	JIR Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH	DA	DA	DA	3	3	3	-	-	100%
18.	IR Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi - BHANSA	DA	DA	DA	7	5	3	2	-	71%
19.	JIR Radio-televizija BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	1	100%
UKUPNO u 2020. godini							50	47	3	-
							Realizirano ukupno 100 revizija ²⁵			-
UKUPNO u 2019. godini							44	53	5	-
							Realizirano ukupno 102 revizij			-

Iz prethodne tabele uočava se da je u 2020. godini 19 jedinica interne revizije za izvještajni period sačinilo ukupno 100 revizorskih izvještaja. U ovaj broj nisu uključene revizije koje nisu okončane do kraja izvještajnog perioda i nije sačinjen konačan izvještaj, a to je jedna revizija koju je vršila JIR Ministarstva komunikacija i prometa BiH i sve četiri revizije koje je JIR Ministarstva civilnih poslova BiH vršila u 2020. godini, od kojih su dvije redovne i dvije naknadne. Od broja ukupno izvršenih revizija (100), 53 izvještaja se odnose na revizije u kojima su revizori, na osnovu revizorskih nalaza, dali stručno revizorsko mišljenje o revidiranim područjima (50 redovnih revizija i 3 *ad hoc* revizije), dok se nešto malo manje od polovine revizorskih izvještaja (47) odnosi na naknadne preglede kroz koje je praćena primjena preporuka datih u ranijim izvještajima.

U svrhu praćenja učinka i efikasnosti jedinica interne revizije, u ovoj tabeli navedeni su i podaci o broju ukupno provedenih revizija iz prethodnog godišnjeg konsolidiranog izvještaja koji je sačinila CHJ.

U 2019. godini 17²⁶ jedinica interne revizije, koliko je ukupno dostavilo u predviđenom roku svoj godišnji izvještaj o radu, sačinilo je 102 revizorska izvještaja, od kojih je 49 izvještaja u kojima je dato mišljenje o revidiranim područjima (44 redovne revizije i 5 *ad hoc* revizija). Preostala 53

²⁴ Rukovodilac JIR MVP BiH imenovan 22.05.2020. godine. Donijet Strateški plan JIR MVP BiH za 2021-2023. i Godišnji plan JIR za 2021. godinu.

²⁵ Nisu uključene revizije za koje nije sačinjen konačan izvještaj IR do kraja 2020. (r.br. 4.4. - JIR MKP revizija u RAK-u i r.br. 13.1-13-5. nadležna JIR MCP BiH)

²⁶ Nije uključena JIR MCP BiH koja nije u zakonskom roku dostavila Godišnji izvještaj interne revizije za 2019. godinu.

izvještaja odnose se na naknadne revizije u kojima je utvrđen stepen realizacije preporuka datih u ranijim izvještajima.

Na osnovu navedenih podataka može se konstatirati da nije došlo do povećanja broja izvršenih revizija u 2020. godini u odnosu na prethodnu godinu iako se očekuje da uporedo s razvojem znanja, vještina i iskustva internih revizora dolazi i do povećanja efikasnosti rada JIR. Možda razlog tome leži dijelom i u činjenici da je u 2020. godini bila specifična situacija za rad uzrokovana pandemijom novog korona virusa.

U svrhu poboljšanja učinka i efikasnosti u narednom periodu, te imajući u vidu da su slični podaci bili i u prethodnoj godini²⁷, posebno skrećemo pažnju rukovodiocima jedinica interne revizije na neophodnost praćenja pokazatelja o prosječnom broju planiranih i izvršenih revizorskih angažmana po revizoru, kako na nivou pojedinačne JIR, tako i na nivou svih jedinica u institucijama BiH koji su dostupni u godišnjim konsolidiranim izvještajima interne revizije u institucijama BiH (tačka 4.5). Polazeći od ovih pokazatelja i raspoloživih kapaciteta JIR, rukovodioci jedinica interne revizije trebaju nastojati da u segmentu planiranja broja revizija doprinesu napretku u radu JIR.

Podaci o broju provedenih revizija i datih preporuka pojedinačno za svaku jedinicu interne revizije dati su u tački 4.5. ovog Izvještaja, u tabeli 7, dok su podaci o prosječnom broju izvršenih revizija i datih preporuka po jedinici interne revizije i internom revizoru za prethodne dvije godine dati u obrazloženju tabelarnog pregleda br. 7.

CHJ vodi registar povelja interne revizije u kojem su evidentirane, zaključno s 31.12.2020. godine, ukupno 74 Povelje, što pokazuje da je 18 jedinica interne revizije potpisalo, u skladu s relevantnim propisima, sa 74 institucije BiH dokument kojim su rukovodioci ovih institucija upoznati s načinom rada interne revizije, zadacima i ovlaštenjima internih revizora. I jedinica interne revizije u javnom preduzeću Radio-televiziji BiH donijela je u 2020. godini Povelju interne revizije, koja je usklađena s tekstom Povelje objavljenom od CHJ, te time ukupan broj potpisanih Povelja u Registru koji vodi CHJ iznosi 75.

Podaci po institucijama o broju sačinjenih izvještaja interne revizije i datim preporukama, te područjima revidiranja u izvještajnom periodu, s podacima o broju internih revizora u nadležnoj jedinici interne revizije dati su u sljedećem tabelarnom pregledu:

Tabela 3.

R. br.	Naziv institucije – nadležna JIR	Broj osoba – blja IR u JIR	Broj konačnih izvještaja interne revizije	Broj datih preporuka IR	Teme obuhvaćene izvještajima interne revizije
1.1	Parlamentarna skupština BiH – JIR PS BiH	2	4 ²⁸ (3 naknadne i 1 <i>ad hoc</i> revizija)	3 preporuke	- Obračun poreza i doprinosa za naknade koje imaju karakter ličnih primanja; - Naknadne revizije;
1.2	Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u BiH – JIR PS BiH		1 redovna revizije	6 preporuka	- Koordinacija borbe protiv korupcije;

²⁷ Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije u institucijama BiH za 2019. godinu, str. 24 (U 2018. godini 17 JIR provelo je ukupno 125 revizija, od kojih je 73 redovne, 47 naknadnih i 5 *ad hoc* revizija)

²⁸ Rukovodilac JIR PS BiH je u izvještajnom periodu učestvovao i u dvije revizije, u svojstvu mentora (imenovan rješenjem CHJ).

R. br.	Naziv institucije – nadležna JIR	Broj osoba – broja IR u JIR	Broj konačnih izvještaja interne revizije	Broj datih preporuka IR	Teme obuhvaćene izvještajima interne revizije
1.3	Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH – JIR PS BiH		1 naknadna revizija	-	- Naknadna revizija;
1.4	Ured za razmatranje žalbi po javnim nabavkama – JIR PS BiH		2 (1 redovna i 1 naknadna revizija)	5 preporuka	- Pravni poslovi; - Naknadna revizija;
1.5	Centralna izborna komisija BiH – JIR PS BiH		1 naknadna revizija	-	- Naknadna revizija;
1.6.	Institucija ombudsmana za ljudska prava – JIR PS BiH		1 redovna revizije	6 preporuka	- Plate i naknade plata;
2.1.	Ministarstvo finansija i trezora BiH – JIR MFiT BiH	4	2+1* ²⁹ redovne revizije	7 preporuka	- Izrada strategije upravljanja javnim dugom; - Realizacija sudskih odluka, - Uticaj projekata finansiranih iz/ili većinom iz donacija (više od 80%)na ciljeve institucije;
2.2.	Direkcija za evropske integracije BiH – JIR MFiT BiH		* 1 redovna revizija	1 preporuka	- Uticaj projekata finansiranih iz/ili većinom iz donacija (više od 80%)na ciljeve institucije;
2.3.	Ured koordinatora za reformu javne uprave u BiH – JIR MFiT BiH		* 1 redovna revizija	3 preporuke	- Uticaj projekata finansiranih iz/ili većinom iz donacija (više od 80%)na ciljeve institucije;
2.4.	Agencija za javne nabavke BiH – JIR MFiT BiH		* 1 redovna revizija	3 preporuke	- Uticaj projekata finansiranih iz/ili većinom iz donacija (više od 80%)na ciljeve institucije;
2.5.	Agencija za statistiku BiH – JIR MFiT BiH		* 1 redovna revizija	3 preporuke	- Uticaj projekata finansiranih iz/ili većinom iz donacija (više od 80%)na ciljeve institucije;
JIR MFT BiH je u izvještajnom periodu pratila i realizaciju preporuka datih u 4 redovne revizije			4 naknadne revizije	-	Praćenje realizacije preporuka provedeno u: - u MFT BiH (redovna revizija iz 2020) - Agencija za statistiku, PARCO, Ured za zakonodavstvo i ADS BiH (redovna revizija okončana u 2019), - MFT BiH, Generalni sekretarijat VM BiH, Agencija za statistiku BiH, DEP BiH, Odbor državne službe za žalbe

²⁹ Revizija je pored MFT BiH provedena i u četiri institucije koje su navedene u tabeli pod r. br. 2.2-2.5. (revizija je označena * jer je riječ o reviziji istog procesa)

R. br.	Naziv institucije – nadležna JIR	Broj osoba – blja IR u JIR	Broj konačnih izvještaja interne revizije	Broj datih preporuka IR	Teme obuhvaćene izvještajima interne revizije
					BiH, PARCO, Ured za zakonodavstvo (redovna revizija započeta, ali ne i okončana u 2019) i - Arhiv BiH (redovna revizija provedena prije 2019);
3.	Ministarstvo odbrane BiH – JIR MO BiH	4	18 (9 redovnih i 9 naknadnih revizija)	43 preporuke	- Upravljanje i raspolaganje mat.teh.sred; - Popis imovine, potraživanja i obaveza; - Obračun naknada; - Zaključivanje direktnih sporazuma; - Imenovanje i nagrađivanje čl. komisija; - Usaglašavanje obaveza i potraživanja; - Planiranje i nabavka opreme za VDP; - Planiranje izdataka za održavanje objekata; - Sticanje prava i obračuna naknada za troškove prevoza zaposlenih; - Naknadne revizije;
4.1.	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH – JIR MKP BiH	2	2 (1 redovna i 1 <i>ad hoc</i>)	10 preporuka	- Proces inspeksijskog nadzora; - Realizacija ugovora o izvođenju radova rekonstrukcije i investicionog održavanja saobraćajnih znakova na GP
4.2.	Agencija za poštanski saobraćaj BiH – JIR MKP BiH		3 (1 redovna i 2 naknadne revizije)	11 preporuka	- Obračun i isplata plata i naknada; - Naknadne revizije;
4.3.	Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH – JIR MKP BiH		3 (1 redovna i 2 naknadne revizije)	5 preporuka	- Korištenje službenih vozila; - Naknadne revizije;
4.4.	Regulatorna agencija za komunikacije BiH - JIR MKP BiH		... ³⁰	-	- Obračun naknada za korištenje radiofrekventnog spektra/kontrola prihoda;
5.1.	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH – JIR MLJP BiH	2 ³¹	2 ³² (1 redovna i 1 naknadna revizije)	4 preporuke	- Stimulacije zaposlenim; - Naknadna revizija;
5.2.	Fond za povratak BiH – JIR MLJP BiH		1 naknadna revizija	-	- Naknadna revizija;
6.	Granična policija BiH – JIR GP BiH	2	6 (3 redovne i 3 naknadne)	14 preporuka	- Implementacija projekata GP BiH koji se finansiraju iz EU fondova; - Službena putovanja u zemlji i

³⁰ Revizija nije u potpunosti okončana do kraja 2020. godine usljed, kako je navedeno u GI JIR MKP BiH, vanrednih okolnosti izazvanih pandemijom.

³¹ Do 10.12.2020. godine u JIR MLJP BiH aktivnosti interne revizije obavljao je samo rukovodilac JIR. U decembru 2020. godine popunjena i pozicija internog revizora.

³² Rukovodilac JIR MLJP BiH je u izvještajnom periodu učestvovao i u jednoj reviziji u svojstvu mentora (imenovan rješenjem CHJ).

R. br.	Naziv institucije – nadležna JIR	Broj osoba- blja IR u JIR	Broj konačnih izvještaja interne revizije	Broj datih preporuka IR	Teme obuhvaćene izvještajima interne revizije
			revizije)		inostranstvu; - Materijalno knjigovodstvo; - Naknadne revizije;
7.	Državna agencija za istrage i zaštitu – JIR SIPA BiH	2	1 ³³ redovna revizija	26 preporuka	- Uslovi i način skladištenja robe
8.	Obavještajno-sigurnosna agencija BiH – JIR OSA BiH	2	5 (4 redovne i 1 naknadna revizija)	5 preporuka	- Javne nabavke; - Putni troškovi; - Upravljanje ljudskim resursima; - Održavanje objekata i opreme; - Naknadna revizija;
9.	Uprava za indirektno oporezivanje BiH - JIR UIO BiH	4	8 ³⁴ (3 redovne i 5 naknadnih revizija)	31 preporuka	- Upravljanje situacijom u doba pandemije virusa Corona od strane Opreativnog štaba UIO BiH; - Upravljanje procesom izrade normativnih akata; - Savjetodavna revizija stručnoj RG za uspostavu i razvoj FUK-a u UIO; - Naknadne revizije;
10.	Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH – JIR IDDEEA	2	5 (3 redovne i 2 naknadne revizije)	15 preporuka	- Aktivnosti monitoringa u administriranju mreže za prenos podataka; - Provođenje upravnih postupaka; - Unutrašnje osiguranje objekta Centra za skladištenje, personalizaciju i transport dokumenata; - Naknadne revizije
11.	Služba za zajedničke poslove institucija BiH – JIR SZP BiH	2 ³⁵	8 (3 redovne i 5 naknadnih revizija)	24 preporuke	- Izdaci za energiju i komunalne usluge; - Proces održavanja čistoće radnog prostora; - Obračun bolovanja i refundacija bolovanja; - Naknadne revizije;
12.1	Ministarstvo pravde BiH – JIR MP BiH	2 ³⁶	1 redovna revizija	6 preporuka	- Javne nabavke;
12.2	Pravobranilaštvo BiH – JIR MP BiH		3 (1 redovna i 2 naknadne revizije)	6 preporuka	- Planiranje i izvršenje budžeta; - Naknadne revizije;
12.3	Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH –		2 (1 redovna i 1	4 preporuke	- Javne nabavke; - Naknadna revizija;

³³ Rukovodilac JIR SIPA-e učestvovala je u 2 revizije u svojstvu mentora (imenovana rješenjem CHJ).

³⁴ Rukovodilac JIR UIO BiH je učestvovala i u 2 revizije u svojstvu mentora (imenovana rješenjem CHJ).

³⁵ Do novembra 2020. godine u JIR SZP BiH aktivnosti interne revizije obavljao je samo 1 interni revizor. Nakon provedenog konkursnog postupka, u novembru 2020. popunjena pozicija rukovodioca JIR.

³⁶ JIR MP BiH nije radila u punom kapacitetu u 2020. godini usljed porodijskog odsustva RJIR.

R. br.	Naziv institucije – nadležna JIR	Broj osoba IR u JIR	Broj konačnih izvještaja interne revizije	Broj datih preporuka IR	Teme obuhvaćene izvještajima interne revizije
	JIR MP BiH		naknadna revizije)		
13.1	Centar za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja BiH - JIR MCP BiH	2	*	-	*Napomena: Kako je navedeno u GI JIR MCP BiH, izvršena 1 naknadna revizija, ali nije sačinjen konačan izvještaj interne revizije.
13.2	Agencija za antidoping kontrolu BiH – JIR MCP BiH		*	-	*Napomena: Kako je navedeno u GI JIR MCP BiH, izvršena 1 naknadna revizija, ali nije sačinjen konačan izvještaj interne revizije.
13.3	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH – JIR MCP BiH		*	-	*Napomena: Kako je navedeno u GI JIR MCP BiH, izvršena 1 redovna revizija, ali nije sačinjen konačan izvještaj interne revizije.
13.4	Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH – JIR MCP BiH		*	-	*Napomena: Kako je navedeno u GI JIR MCP BiH, izvršena 1 redovna revizija, ali nije sačinjen konačan izvještaj interne revizije.
14.1	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH – JIR MVTEO BiH	2	2 (1 redovna i 1 naknadna revizija)	14 preporuka	- Nabavka roba i usluga, - Naknadna revizija;
14.2	Agencija za nadzor nad tržištem BiH – JIR MVTEO BiH		1 redovna revizija	7 preporuka	- Upravljanje ljudskim resursima
15.	Ministarstvo vanjskih poslova BiH – JIR MVP BiH	1 ³⁷	-	-	-
16.	Ministarstvo sigurnosti BiH - JIR MSB BiH	1	2 redovne revizije	10 preporuka	- Upravljanje ljudskim resursima; - Naknade za prevoz na posao i sa posla;
17.	Direkcija za koordinaciju policijskih tijela – JIR DKPT BiH	1	3 redovne revizije	3 preporuke	- Upravljanje protokolom i dokumentacijom; - Obračun i isplata plata i naknada plata; - Službena putovanja u zemlji inostranstvu;
18.	Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi - JIR BHANSA	1	5 (3 redovne i 2 naknadne revizije)	4 preporuke	- Planiranje i usvajanje finansijskog plana; - Obračun plata; - Upotreba i održavanje službenih automobila; - Naknadne revizije;

³⁷ Rukovodilac JIR MVP BiH imenovan 22.05.2020. godine. Konkursna procedura za postavljenje 2 interna revizora je u periodu izrade GI IR bila u završnoj fazi.

R. br.	Naziv institucije – nadležna JIR	Broj osoba u JIR	Broj konačnih izvještaja interne revizije	Broj datih preporuka IR	Teme obuhvaćene izvještajima interne revizije
19.	Radio-televizija BiH – JIR BHRT	2 ³⁸	2 (1 redovna i 1 <i>ad hoc</i> revizija)	23	- Ljudski resursi; - Usklađenost predloženog kolektivnog ugovora s važećim zakonskim i internim aktima BHRT-a,
UKUPNO u 2020.		40	100*	302	-
UKUPNO u 2019.		36	102**	298	-

Napomena:
*Zbir od 100 internih revizija čini 50 redovnih, 47 naknadnih i 3 *ad hoc* interne revizije
**Zbir od 102 interne revizije čini 44 redovne, 53 naknadne i 5 *ad hoc* internih revizija

U 100 izvještaja interne revizije sačinjenih u toku 2020. godine, od kojih su ukupno 53 redovne i *ad hoc* revizije, date su 302 preporuke od strane 19 jedinica interne revizije, koliko ih je ukupno i uspostavljeno zaključno s 31.12.2020. godine.

Generalno, najveći broj preporuka koje su interni revizori u svojim izvještajima u 2020. godini dali odnosi se na preporuke vezane za:

- unapređenje sistema/procesa javnih nabavki,
- unapređenje sistema/procesa obračuna plata i naknada plata,
- unapređenje sistema/procesa obračuna naknada po osnovu troškova prevoza zaposlenih i
- unapređenje u oblastima koje su od strateškog značaja za institucije.

Stepen realizacije preporuka datih u izvještajima interne revizije u 2019. godini po institucijama prikazan je u narednoj tabeli, dok će stepen realizacije preporuka datih u 2020. godini biti poznat, nakon isteka roka za njihovu realizaciju, u Godišnjem konsolidiranom izvještaju interne revizije za 2021. godinu.

Tabela 4.

R. br.	Naziv institucije (nadležna JIR)	Godina	Broj datih preporuka interne revizije	Broj realiziranih preporuka IR	Realizirane preporuke u %	Broj nerealiziranih preporuka IR	Nerealizirane preporuke u %	Broj preporuka IR kojima nije istekao rok za realizaciju	Djelimično realizirane preporuke IR	Komentar
1.	Parlamentarna skupština BiH (JIR PS BiH)	2019	21	3	14,3 %	11	52,4 %	5	2	-
		2020	3	-	-	-	-	3	-	-
2.	Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju	2019	-	-	-	-	-	-	-	-

³⁸ Rukovodilac JIR imenovan u martu 2020, a interni revizor 01.07.2020. godine.

R. br.	Naziv institucije (nadležna JIR)	Godina	Broj datih preporuka interne revizije	Broj realiziranih preporuka IR	Realizirane preporuke u %	Broj nerealiziranih preporuka IR	Nerealizirane preporuke u %	Broj preporuka IR kojima nije istekao rok za realizaciju	Djelimično realizirane preporuke IR	Komentar
	borbe protiv korupcije (JIR PS BiH)	2020	6	-	-	-	-	6	-	-
3.	Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH (JIR PS BiH)	2019	3	2	66,6 %	-	-	-	1	-
		2020	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	Ured za razmatranje žalbi po javnim nabavkama (JIR PS BiH)	2019	1	-	-	1	100%	-	-	-
		2020	5	-	-	-	-	5	-	-
5.	Centralna izborna komisija BiH (JIR PS BiH)	2019	4	3	75%	1	25%	-	-	-
		2020	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	Institucija ombudsmana za ljudska prava (JIR PS BiH)	2019	-	-	-	-	-	-	-	-
		2020	6	-	-	-	-	6	-	-
7.	Ministarstvo finansija i trezora BiH (JIR MFIT BiH)	2019	4	1	25%	-	-	1	2	-
		2020	7	2	28,6 %	-	-	5	-	-
8.	Agencija za statistiku BiH (JIR MFIT BiH)	2019	2+1*	1*	33,3 %	1	33,3 %	1	-	*jedna preporuka data za više institucija
		2020	3	-	-	-	-	3	-	-
9.	Agencija za javne nabavke BiH (JIR MFIT BiH)	2019	-	-	-	-	-	-	-	-
		2020	3	-	-	-	-	3	-	-
10.	Ured koordinatora za reformu javne uprave (JIR MFIT BiH)	2019	6+1*	6+1*	100%	-	-	-	-	*jedna preporuka data za više institucija
		2020	3	-	-	-	-	3	-	-
11.	Agencija za državnu službu BiH (JIR MFIT BiH)	2019	6	4	66,7 %	-	-	1	1	-
		2020	-	-	-	-	-	-	-	-
12.	Ured za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH (JIR MFIT BiH)	2019	3+1*	1*	25%	3	75%	-	-	*jedna preporuka data za više institucija
		2020	-	-	-	-	-	-	-	-

R. br.	Naziv institucije (nadležna JIR)	Godina	Broj datih preporuka interne revizije	Broj realiziranih preporuka IR	Realizirane preporuke u %	Broj nerealiziranih preporuka IR	Nerealizirane preporuke u %	Broj preporuka IR kojima nije istekao rok za realizaciju	Djelimično realizirane preporuke IR	Komentar
		.								
13.	Direkcija za evropske integracije BiH (JIR MFiT BiH)	2019	-	-	-	-	-	-	-	-
		2020	1	-	-	-	-	1	-	-
14.	Generalni sekretarijat Vijeća ministara BiH (JIR MFiT BiH)	2019	1*	1*	100%	-	-	-	-	*jedna preporuka data za više institucija
		2020	-	-	-	-	-	-	-	-
15.	Direkcija za ekonomsko planiranje BiH (JIR MFiT BiH)	2019	1*	1*	100%	-	-	-	-	*jedna preporuka data za više institucija
		2020	-	-	-	-	-	-	-	-
16.	Odbor državne službe za žalbe (JIR MFT BiH)	2019	1*	1*	100%	-	-	-	-	*jedna preporuka data za više institucija
		2020	-	-	-	-	-	-	-	-
17.	Ministarstvo odbrane BiH (JIR MO BiH)	2019	41	8	19,5 %	9	22%	14	10	-
		2020	43	-	-	-	-	43	-	-
18.	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH (JIR MKP BiH)	2019	8	8	100%	-	-	-	-	-
		2020	10	-	-	-	-	10	-	-
19.	Agencija za poštanski saobraćaj BiH (JIR MKP BiH)	2019	5	2	40%	3	60%	-	-	-
		2020	11	10	91%	-	-	-	1	-
20.	Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH (JIR MKP BiH)	2019	11	11	100%	-	-	-	-	-
		2020	5	3	60%	1	20%	-	1	-
21.	Regulatorna agencija za komunikacije BiH (JIR MKP BiH)	2019	6	5	83,3 %	-	-	-	1	-
		2020	*	-	-	-	-	-	-	Nije okončana revizija
22.	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH (JIR MLJP BiH)	2019	2	1	50%	1	50%	-	-	-
		2020	4	-	-	-	-	4	-	-
23.	Fond za povratak BiH (JIR MLJP BiH)	2019	3	3	100%	-	-	-	-	-
		2020	-	-	-	-	-	-	-	-

R. br.	Naziv institucije (nadležna JIR)	Godina	Broj datih preporuka	Broj realiziranih	Realizirane preporuke	Broj nerealiziranih	Nerealizirane	Broj preporuka IR	Djelimično realizirane	Komentar
			interne revizije	preporuka IR	u %	preporuka IR	preporuke u %	kojima nije istekao rok za realizaciju	preporuke IR	
		.								
24.	Institut za nestale osobe BiH (JIR MLJP BiH)	2019	2	-	-	-	-	2	-	-
		2020	-	-	-	-	-	-	-	-
25.	Granična policija BiH (JIR GP BiH)	2019	15	8	53,3 %	-	-	-	7	-
		2020	14	-	-	-	-	14	-	-
26.	Državna agencija za istrage i zaštitu – (JIR SIPA BiH)	2019	27	-	-	-	-	27	-	-
		2020	26	-	-	-	-	26	-	-
27.	Obavještajno-sigurnosna agencija (JIR OBA BiH)	2019	4	4	100%	-	-	-	-	-
		2020	5	5	100%	-	-	-	-	-
28.	Uprava za indirektno oporezivanje BiH (JIR UIO BiH)	2019	64	48	75%	-	-	16	-	-
		2020	31	9	29%	-	-	22	-	-
29.	Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka (JIR IDDEEA BiH)	2019	3	3	100%	-	-	-	-	-
		2020	15	2	13,3%	2	13,3%	10	1	-
30.	Služba za zajedničke poslove institucija BiH (JIR SZP BiH)	2019	15	15	100%	-	-	-	-	-
		2020	24	10	41,6 %	-	-	13	1	-
31.	Ministarstvo pravde BiH (JIR MP BiH)	2019	-	-	-	-	-	-	-	-
		2020	6	-	-	-	-	6	-	-
32.	Pravobranilaštvo BiH (JIR MP BiH)	2019	6	4	67%	2	33%	-	-	-
		2020	6	-	-	6	100%	-	-	-
33.	Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH (JIR MP BiH)	2019	8	6	75%	-	-	2	-	-
		2020	4	4	100%	-	-	-	-	-

R. br.	Naziv institucije (nadležna JIR)	Godina	Broj datih preporuka interne revizije	Broj realiziranih preporuka IR	Realizirane preporuke u %	Broj nerealiziranih preporuka IR	Nerealizirane preporuke u %	Broj preporuka IR kojima nije istekao rok za realizaciju	Djelimično realizirane preporuke IR	Komentar
34.	Centar za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja BiH (JIR MCP BiH)	2019.	4*	3	75%	-	-	-	1	*Zbog neblagovremenog dostavljanja GI JIR MCP BiH za 2019, podaci za ovu instituciju nisu prikazani u GKI IR za 2019. godinu
		2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
35.	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (JIR MSVEO BiH)	2019.	10	5	50%	3	30%	1	1	-
		2020.	14	-	-	-	-	14	-	-
36.	Agencija za sigurnost hrane (JIR MVTEO BiH)	2019.	5	3	60%	1	20%	1	-	-
		2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
37.	Agencija za nadzor nad tržištem BiH (JIR MVTEO BiH)	2019.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2020.	7	-	-	-	-	7	-	-
38.	Ministarstvo vanjskih poslova BiH (JIR MIP BiH)	2019.	Nije vršena revizija							
		2020.	Nije vršena revizija ³⁹							
39.	Ministarstvo sigurnosti BiH (JIR MB BiH)	2019.	U 2019. godini provedene aktivnosti u okviru strateškog i godišnjeg planiranja IR							
		2020.	10	-	-	-	-	-	10	-
40.	Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH (JIR DKPT BiH)	2019.	1	1	100%	-	-	-	-	-
		2020.	3	-	-	-	-	3	-	-
41.	Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi (JIR BHANSA)	2019.	17	15	88,3 %	2	11,7 %	-	-	-
		2020.	4	2	50%	-	-	2	-	-
42.	Radio-televizija BiH (JIR BHRT)	2019.	JIR uspostavljena u 2020. godini.							

³⁹ Rukovodilac JIR MVP BiH imenovan 22.05.2020. godine. U izvještajnom periodu pripremljen i odobren Strateški plan JIR MIP BiH za 2021-2023 i Godišnji plan za 2021. godinu.

R. br.	Naziv institucije (nadležna JIR)	Godina	Broj datih preporuka interne revizije	Broj realiziranih preporuka IR	Realizirane preporuke u %	Broj nerealiziranih preporuka IR	Nerealizirane preporuke u %	Broj preporuka IR kojima nije istekao rok za realizaciju	Djelimično realizirane preporuke IR	Komentar
		2020	23	-	-	-	-	23	-	-
UKUPNO u 2019. godini			308⁴⁰	173	56,2%	38	12,3%	71	26	-
UKUPNO u 2020. godini			302	47	-	9	-	242	4	-

U Tabeli 4. prikazani su podaci o ukupnom broju datih preporuka i stepenu njihove realizacije za svaku instituciju u kojoj je vršena interna revizija u protekle dvije godine.

S obzirom na to da za većinu preporuka datih u 2020. godini nije istekao rok za realizaciju, ne može se izračunati konačan procent učešća realiziranih i nerealiziranih preporuka u ukupnom broju datih preporuka za ovu godinu. Stepenn njihove realizacije bit će utvrđen u narednom periodu.

Na osnovu podataka iz prethodne tabele za 2019. godinu uočava se da je više od polovine ukupno datih preporuka realizirano (173 preporuke ili 56,2%), dok je djelimično realiziranih 26 preporuka, a za 71 preporuku još nije istekao rok za realizaciju i za iste će u narednom periodu biti utvrđen stepenn realizacije.

Procent nerealiziranih preporuka u ukupnom broju preporuka (308) datih u 33 institucije BiH, u kojima je u 2019. godini provedena redovna revizija i date preporuke, iznosi 12,3%.

Podaci iz prethodne tabele, na osnovu kojih se uočava da jedna petina ukupno datih preporuka u izvještajima interne revizije u 2019. godini (64 od 308) je ili samo djelimično realizirano (26) ili nije uopće realizirano (38) upućuju na potrebu unapređenja u ovoj oblasti. Unapređenje se može postići uspostavljanjem jače saradnje između jedinica interne revizije i rukovodstva institucija, s jedne strane i jačanjem saradnje između jedinica interne revizije i revizora Ureda za reviziju institucija BiH i CHJ, s druge strane, uz konstantno unapređenje i povećanje kvaliteta usluga koje jedinica interne revizije pruža.

Također, i rukovodstvo institucija treba da je zainteresirano i motivirano za usluge i preporuke interne revizije, te mora postojati i graditi se povjerenje u rad i kredibilnost internih revizora. Pisanje izvještaja i davanje preporuka samo po sebi ne smije biti cilj i svrha interne revizije, već se mora raditi na njihovom provođenju u cilju unapređenja sistema finansijskog upravljanja i kontrole i stvaranja dodatne vrijednosti u institucijama BiH, što svakako treba biti postavljeno kao cilj rukovodilaca institucija i jedinica interne revizije.

⁴⁰ U odnosu na Godišnji konsolidirani izvještaj za 2019. godinu, zbirni podatak o broju preporuka u 2019. godini u ovom Izvještaju je veći za 10 jer:

- JIR MFIT BiH nije okončala jednu reviziju u 2019. godini, te podaci o broju preporuka (6) iz predmetne revizije nisu bili dostupni u Godišnjem izvještaju ove jedinice za 2019. i
- JIR MCP BiH je tek naknadno, nakon usvajanja GKI IR za 2019. od strane Vijeća ministara BiH, dostavila svoj Godišnji izvještaj za predmetnu godinu. U GI JIR MCP za 2020. dat je podatak da su u prethodnom izvještajnom periodu dato četiri preporuke.

4.4. Pregled uspostavljanja i razvoja sistema interne revizije institucija BiH

Na osnovu prethodno navedenih podataka može se konstatirati da je u dosadašnjem razvoju sistema interne revizije u institucijama BiH postignut napredak u smislu da se funkcija i uloga interne revizije sve jasnije prepoznaje u institucijama BiH, kao dio ukupnog sistema internih finansijskih kontrola javnog sektora BiH (PIFC-a).

Funkcija interne revizije u institucijama BiH jasno je definirana i utemeljena Zakonom o internoj reviziji institucija BiH, te u jednoobraznoj i usaglašenoj metodologiji rada za interne revizore, koja uključuje i standarde interne revizije.

Način organizacije jedinica interne revizije u institucijama BiH baziran je na decentraliziranom modelu koji je zasnovan na principima "3E" (ekonomičnost, efektivnost i efikasnost), s jasno definiranim nadležnostima jedinica interne revizije u pogledu vršenja funkcije interne revizije u institucijama BiH.

Etičkim kodeksom internih revizora u institucijama BiH, Poveljom interne revizije, Priručnikom za internu reviziju, Standardima interne revizije i Sporazumom o vršenju funkcije interne revizije definirana su, u institucijama BiH, osnovna načela i odnosi pružalaca usluga – internih revizora i rukovodilaca jedinica interne revizije, s jedne strane i korisnika usluga interne revizije – menadžmenta institucija, s druge strane.

Uslovi za zapošljavanje internih revizora i rukovodilaca jedinica interne revizije u institucijama BiH temelje se na identičnim općim i dodatnim uslovima za zapošljavanje internih revizora u svakoj od institucija BiH. Svi zaposleni interni revizori u institucijama BiH ispunjavaju uslove propisane Zakonom o internoj reviziji institucija BiH i Pravilnikom o zapošljavanju internih revizora u institucijama BiH. Također, u sistemu interne revizije institucija BiH omogućeno je poštovanje principa "ista plata za isti ili sličan posao", a koji podrazumijeva da zaposleni u institucijama Bosne i Hercegovine koji obavljaju iste ili slične poslove primaju istu osnovnu platu, odnosno da će se radna mjesta iz različitih institucija Bosne i Hercegovine na kojima se obavljaju slični poslovi svrstati u isti platni razred. Upravo takva su radna mjesta internih revizora i rukovodilaca jedinica interne revizije.

Zaključno s 31.12.2020. godine 15 jedinica interne revizije institucija BiH i jedno javno preduzeće, od ukupno 19 uspostavljenih, uspostavljeno je u skladu s Odlukom o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH, što podrazumijeva da je izvršeno usklađivanje pravilnika o unutrašnjoj organizaciji u dijelu koji se odnosi na internu reviziju, u pogledu opisa poslova interne revizije i uslova za zapošljavanje internih revizora i rukovodilaca jedinica interne revizije, s relevantnim propisima.

Dvije institucije, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH i Ministarstvo sigurnosti BiH, pokrenule su, ali još nisu okončale aktivnosti na usklađivanju pravilnika o unutrašnjoj organizaciji. Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA je u januaru 2017. godine uspostavila internu reviziju prema pravilniku o unutrašnjoj organizaciji koji nije usklađen s propisima iz oblasti interne revizije.

Funkciju interne revizije u sve tri naprijed navedene institucije, kao i u jedinici interne revizije Ministarstva vanjskih poslova BiH⁴¹, u 2020. godini obavljao je po jedan interni revizor, što nije u skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH, niti sa zahtjevima Standarda interne revizije.

U Tabeli 5. dat je pregled poduzetih aktivnosti na uspostavljanju jedinica interne revizije od strane institucija BiH koje su obavezne uspostaviti internu reviziju, kao i pregled kadrovske popunjenosti interne revizije u ovim institucijama.

Tabela 5.

R. br.	Naziv institucije	Prijedlog Pravilnika o un. org. dostavljen CHJ	Dobijena saglasnost CHJ	Pravilnik upućen VM BiH na usvajanje	VM BiH usvojio Pravilnik o un.org.	Pravilnikom odobreni broj izvršilaca u JIR	Popunjeno osoblje u JIR do 31.12.2020.	% popunjenosti JIR	Komentar
1.	Parlamentarna skupština BiH	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-
2.	Ministarstvo finansija i trezora BiH	DA	DA	DA	DA	4	4	100%	-
3.	Ministarstvo odbrane BiH	DA	DA	DA	DA	4	4	100%	-
4.	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-
5.	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH	DA	DA	DA	DA	2	2*	100%	*U decembru 2020. godine popunjena i pozicija internog revizora
6.	Granična policija BiH	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-
7.	Državna agencija za istrage i zaštitu – SIPA	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-
8.	Obavještajno-sigurnosna agencija BiH	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-
9.	Uprava za indirektno oporezivanje BiH	DA	DA	DA	DA	4	4	100%	-
10.	Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-

⁴¹ Krajem 2020. godine pokrenuta je konkursna procedura popunjavanja dvije pozicije internog revizora u JIR MVP BiH. Pozicije popunjene u 1. kvartalu 2021. godine.

R. br.	Naziv institucije	Prijedlog Pravilnika o un. org. dostavljen CHJ	Dobijena saglasnost CHJ	Pravilnik upućen VM BiH na usvajanje	VM BiH usvojio Pravilnik o un.org.	Pravilnikom odobreni broj izvršilaca u JIR	Popunjeno osoblje u JIR do 31.12.2020.	% popunjenosti JIR	Komentar
	BiH – IDDEEA								
11.	Služba za zajedničke poslove institucija BiH	DA	DA	DA	DA	2	2*	100%	*U novembru 2020. godine popunjena i pozicija rukovodioca JIR
12.	Ministarstvo pravde BiH	DA	DA	DA	DA	3	2*	66,7%	*Nije popunjena pozicija 1 internog revizora
13.	Ministarstvo civilnih poslova BiH	DA	DA	DA	DA	3	2*	66,7%	*Nije popunjena pozicija 1 internog revizora
14.	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH	DA	DA	DA	DA	3	2*	66,7%	*Nije popunjena pozicija 1 internog revizora
15.	Ministarstvo vanjskih poslova BiH	DA	DA	DA	DA	3	1*	33,3%	*Popunjena pozicija RJIR. U 1. kvartalu 2020. završena i konkursna procedura popunjavanja 2 pozicije internog revizora
16.	Ministarstvo sigurnosti BiH	DA	DA	NE*	NE	2*	1	50%	*Pravilnik u fazi usvajanja **Pravilnikom predviđen broj izvršilaca
17.	Direkcija za koordinaciju policijskih tijela	DA	DA	NE*	NE	2*	1	50%	*Pravilnik u fazi pribavljanja mišljenja **Predviđen broj izvršilaca
18.	Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA	NE	NE	NE	NE	-	1*	-	*Popunjena pozicija internog revizora na osnovu važećeg Pravilnika koji nije usklađen s propisima iz oblasti IR ⁴²
19.	Sud BiH	DA	DA	-*	-*	2	-**	-	*Nije potrebna saglasnost Vijeća ministara BiH **U fazi pribavljanja mišljenja potrebnih za dobijanje odobrenja Vijeća ministara BiH za novo zapošljavanje
20.	Radio-televizija BiH	DA	DA	-*	-*	2	2	100%	*Nije potrebna saglasnost Vijeća ministara BiH

⁴²BHANSA je obavezna, u skladu s Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije ("Službeni glasnik BiH", broj 69/17), uskladiti Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji u dijelu koji se odnosi na internu reviziju s relevantnim propisima.

Iz prethodne tabele vidimo da je, zaključno s 31.12.2020. godine, ukupno 17 od 20 organizacija okončalo proceduru izmjene pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i uspostavilo internu reviziju u skladu s propisima iz oblasti interne revizije, dok ukupno 12 organizacija ima u potpunosti kadrovski popunjenu jedinicu interne revizije.

U toku 2019. i 2020. godine i javno preduzeće Radio-televizija BiH poduzelo je, u skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH i drugim relevantnim propisima kojima je definisan način uspostavljanja i funkcioniranja interne revizije, potrebne aktivnosti na uspostavljanju jedinice interne revizije. Zaključno s 31.12.2020. godine ova jedinica je imala popunjene dvije pozicije, rukovodioca JIR i internog revizora.

U narednom periodu, tokom 2021. godine očekuje se dalje operativno i funkcionalno jačanje interne revizije u institucijama BiH i to prije svega kroz formalno-pravno donošenje neophodnih akata i pravilnika radi uspostavljanja interne revizije u svim institucijama u skladu s relevantnim propisima, te kadrovsko popunjavanje jedinica interne revizije koje nisu u potpunosti popunjene.

Uspostavljanje jedinica interne revizije u skladu s propisima iz oblasti interne revizije, što podrazumijeva usklađivanje opisa poslova i uslova za zapošljavanje osoblja interne revizije, te njihovo kvalitetno kadrovsko popunjavanje neophodni su preduslovi za daljnji napredak u razvoju i unapređivanju ovog sistema.

Kadrovska nepopunjenost jedinica interne revizije višestruko utiče na stanje i funkcioniranje sistema interne revizije i to tako što smanjuje broj i obim izvršenih revizorskih angažmana i onemogućava dosljedno poštovanje Standarda interne revizije koji jasno definiraju način funkcioniranja interne revizije, te ujedno predstavljaju i temelj za ocjenu kvaliteta rada interne revizije. U svrhu procjene efektivnosti i efikasnosti aktivnosti interne revizije i identificiranja mogućnosti za njeno unapređenje, Standardi interne revizije nalažu donošenje i održavanje Programa osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije koji, između ostalog, obuhvata i stalni nadzor učinka aktivnosti interne revizije od strane rukovodioca jedinice interne revizije⁴³, kao i eksterno ocjenjivanje od strane kvalificiranog, nezavisnog ocjenjivača ili tima ocjenjivača, koje se provodi bar jednom u pet godina. Eksterno ocjenjivanje interne revizije može dati prave rezultate samo u jedinicama interne revizije koje su u potpunosti popunjene, tj. imaju rukovodioca jedinice interne revizije i jednog ili više internih revizora. Pored ovoga, u jedinicama interne revizije koje nisu u potpunosti kadrovski popunjene teško je osigurati kvalitetno vršenje funkcije interne revizije, kako tokom strateškog i godišnjeg planiranja revizorskih angažmana, tako i tokom njihovog provođenja, na način kako to Zakon o internoj reviziji u institucijama BiH predviđa.

Zakonom o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza za 2020. godinu predviđeno je kadrovsko jačanje jedinica interne revizije u institucijama BiH kroz zapošljavanje osoblja interne revizije (član 19. Zakona). Razmatranjem navedenog člana Zakona o budžetu institucija BiH, naglašavamo da je usljed pandemije korona virusa, otežano poslovanje svih institucija, pa tako i sam proces zapošljavanja kako u prethodnoj 2020, tako i tekućoj 2021. godini.

⁴³ Pored stalnog nadzora učinka aktivnosti interne revizije, interna ocjenjivanja uključuju, prema Standardima interne revizije, i periodična samoocjenjivanja ili ocjenjivanja koja vrše druga lica iz organizacije koja imaju dovoljno poznavanja prakse interne revizije.

4.5. Pregled primjene metodologije rada i učinka jedinica interne revizije institucija BiH

CHJ kroz godišnje izvještaje jedinica interne revizije institucija BiH i na osnovu stalne komunikacije s osobljem interne revizije, koja se odvija kroz sastanke, obuke, izdavanjem mišljenja i obavještenja na upite, vrši, koristeći preporuke iz Vodiča za ocjenu kvaliteta interne revizije u javnom sektoru⁴⁴, djelimično eksternu kontrolu kvaliteta poštovanja metodologije rada interne revizije i prati učinak jedinica za internu reviziju institucija BiH.

Napominjemo da eksterna kontrola kvaliteta koju provodi CHJ nije zamjena za propisane povremene eksterne ocjene koje trebaju provoditi kvalificirani nezavisni ocjenjivači izvan organizacije, kako je to definirano Zakonom o internoj reviziji institucija BiH i Standardima interne revizije. Kako je CHJ nezaobilazan dio sistema interne revizije i kao tijelo koje je odgovorno za izradu i provođenje metodologije interne revizije, uvid u kvalitet rada jedinica interne revizije koji vrši CHJ ne može se smatrati u potpunosti nezavisnim ali se isti provodi radi davanja smjernica i preporuka za unapređenje rada jedinica interne revizije.

Jedinice interne revizije dostavljaju CHJ, kroz svoje godišnje izvještaje, informacije i podatke o: načinu organizacije interne revizije, opisu poslova i uslova za zapošljavanje u jedinicama interne revizije, zadacima i ovlaštenjima interne revizije, što dokumentuju dostavljanjem izvoda iz pravilnika o unutrašnjoj organizaciji u dijelu koji se odnosi na internu reviziju, potpisanim Poveljama interne revizije i Sporazumima o vršenju funkcije interne revizije. Na osnovu ovih podataka, CHJ prati usklađenost postojeće organizacije interne revizije, uključujući njena ovlaštenja, odgovornosti, djelokrug rada, način odobravanja planova i izvještavanja, s relevantnim propisima interne revizije koji reguliraju ovu oblast u institucijama BiH, a time i da li je osigurana funkcionalna nezavisnost interne revizije.

Jedinice interne revizije dostavljaju CHJ, kroz godišnje izvještaje, i svoje planove rada odobrene od rukovodioca institucije, kao i informacije o svim izvršenim internim revizijama, uključujući i informacije o poštovanju propisa tokom obavljanja revizije.

Kroz analizu ovih podataka CHJ stiče, u određenoj mjeri, uvid u način rada i vršenja funkcije interne revizije i njenoj usklađenosti s propisanom metodologijom, Standardima interne revizije, Etičkim kodeksom i ostalim propisima iz oblasti interne revizije, te o učinku i kvalitetu vršenja interne revizije. Također, o načinu funkcioniranja i rada jedinica interne revizije CHJ se upoznaje i informira i kroz održavanje sastanaka s osobljem interne revizije u institucijama BiH, dostavljene upite od strane jedinica interne revizije, diskusije i pitanja internih revizora tokom obuka, kao i druge vidove komunikacije.

Na osnovu izvještaja o obavljenoj kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji (KPE) internih revizora u jedinicama interne revizije, kao i zaprimljenih zahtjeva jedinica interne revizije za priznavanje obuka kao KPE, CHJ prati ispunjavanje obaveze usavršavanja znanja i vještina od strane internih revizora, iz područja i oblasti definiranih propisima iz oblasti KPE. Ovim propisima definiran je način i postupak ispunjavanja obaveze kontinuirane profesionalne edukacije internih revizora u institucijama BiH kako bi kroz održavanje nivoa stručnosti i daljnji profesionalni razvoj internih revizora bio unaprijeđen kvalitet usluga koje pružaju.

U narednom tabelarnom pregledu dati su podaci koje su u svojim godišnjim izvještajima dostavile jedinice interne revizije, o poštovanju i pridržavanju propisane metodologije rada, Etičkog kodeksa

⁴⁴ Vodič je izdat u martu 2016. godine od strane Zajednice prakse za internu reviziju (IACOP) mreže za Upravljanje javnom potrošnjom – učenje uz međusobnu podršku (PEMPAL-a), koja je pokrenuta od strane Svjetske banke 2006. godine i obuhvata 21 zemlju, dostupan na www.pempal.org.

i Standarda interne revizije tokom vršenja interne revizije od strane internih revizora u jedinicama interne revizije institucija BiH. Dati su i podaci o provođenju interne i eksterne ocjene kvaliteta i o saradnji jedinica interne revizije s Uredom za reviziju institucija BiH.

Tabela 6.

R. br.	Naziv JIR	Rad u skladu s Priručnikom	Poštovanje Standarda interne revizije	Poštovanje Etičkog kodeksa	Interna ocjena kvaliteta	Nadzor nad angažmanom IR	Eksterna ocjena kvaliteta	Saradnja s Uredom za reviziju institucija BiH	Komentar
1.	JIR Parlamentarne skupštine BiH	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
2.	CJIR Ministarstva finansija i trezora	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
3.	JIR Ministarstva odbrane BiH	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
4.	JIR Ministarstva komunikacija i prometa BiH	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
5.	JIR Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
6.	JIR Granične policije BiH	DA	DA	DA	Djelimično *	DA	NE	DA	*Provodi se stalni nadzor aktivnosti IR
7.	JIR Državne agencije za istrage i zaštitu	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
8.	JIR Obavještajno-sigurnosne agencije	DA	DA	DA	Djelimično *	DA	NE	DA	*Provodi se stalni nadzor aktivnosti IR
9.	JIR Uprave za indirektno oporezivanje BiH	DA	DA	DA	DA	DA	DA*	DA	*Eksterna ocjena provedena u okviru <i>Twinning light</i> projekta EU
10.	JIR Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka	DA	DA	DA	Djelimično*	DA	NE	DA	* Provodi se stalni nadzor aktivnosti IR i ocjenjivanje od strane revidiranih subjekata
11.	JIR Službe za zajedničke poslove institucija BiH	DA	DA	DA	Djelimično *	Djelimično*	NE	DA	*Pozicija rukovodioca JIR popunjena u novembru 2020. i od tada su stvoreni uslovi za vršenje nadzora i interno ocjenjivanje
12.	JIR Ministarstva pravde BiH	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
13.	JIR Ministarstva civilnih	Djelimično	DA	DA	NE*	Djelimično	NE	NE ⁴⁵	*Nije provedena usljed dužeg bolovanja RJIR

⁴⁵ JIR MCP BiH je, kroz GI IR, dostavila informaciju da u 2020. nije imala saradnju s Uredom za reviziju institucija BiH, što je jednim dijelom uzrokovano dužim odsustvom rukovodioca JIR zbog bolovanja.

R. br.	Naziv JIR	Rad u skladu s Priručnikom	Poštovanje Standarda interne revizije	Poštovanje Etičkog kodeksa	Interna ocjena kvaliteta	Nadzor nad angažmanom IR	Eksterna ocjena kvaliteta	Saradnja s Uredom za reviziju institucija BiH	Komentar
	poslova BiH	no							
14.	JIR Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
15.	JIR Ministarstva vanjskih poslova BiH	-	-	-	-	-	-	-	Ne može se dati potpun odgovor ⁴⁶
16.	JIR Ministarstva sigurnosti BiH	DA	DA	DA	NE*	DA	NE	DA	*Radi se u skladu sa Standardima, bez ocjenjivanja
17.	JIR Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH	DA	DA	DA	Djelimično *	Djelimično*	NE	DA	*Nije popunjena pozicija rukovodioca JIR, te stoga nisu stvoreni uslovi za dosljedno provođenje interne ocjene i nadzora u skladu sa propisima.
18.	JIR Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA	DA	DA	DA	Djelimično *	DA	NE	.. ⁴⁷	*Nije popunjena pozicija rukovodioca JIR, te stoga nisu stvoreni uslovi za dosljedno provođenje interne ocjene kvaliteta.
19.	JIR Radio-televizije BiH	DA	DA	DA	Djelimično*	DA	NE	.. ⁴⁸	Provodi se stalni nadzor i praćenje uspješnosti, dok je samoprocjena planirana za 2021. godinu.

Iz prethodne tabele uočava se da su interni revizori u svim jedinicama interne revizije u toku provođenja revizorskih angažmana poštovali i pridržavali se propisane metodologije rada, Standarda interne revizije i Etičkog kodeksa.

Međutim, kada je riječ o provođenju interne ocjene kvaliteta i stalnog nadzora nad revizorskim angažmanom⁴⁹ koje, prema Standardima interne revizije i propisanoj metodologiji rada, vrši rukovodilac jedinice interne revizije, iz prethodne tabele uočava se da navedene procedure u pojedinim jedinicama nisu uopće ili su samo djelimično provedene.

Naime, prema podacima dobijenim u godišnjim izvještajima, u jedinicama interne revizije koje su u potpunosti kadrovski popunjene vršena je u izvještajnom periodu u potpunosti ili djelimično

⁴⁶ Rukovodilac JIR MIP BiH imenovan 22.05.2020. godine. U izvještajnom periodu pripremljen i odobren Strateški plan JIR MIP BiH za 2021-2023 i Godišnji plan za 2021.

⁴⁷ Prema Zakonu o BHANSA-i, reviziju vrši nezavisna revizorska agencija. Ured za reviziju institucija BiH nije obavezna da vrši reviziju u BHANSA.

⁴⁸ U skladu sa Zakonom o javnom RTV servisu BiH, BHRT ima obavezu angažiranja jednom godišnje nezavisne revizorske firme za obavljanje revizije finansijskih izvještaja, dok Ured za reviziju institucija BiH vrši reviziju isključivo po zaključku Parlamentarne skupštine BiH ili Doma naroda PS BiH.

⁴⁹ Način provođenja stalnog nadzora nad revizorskim angažmanom, koji čini sastavni dio internog ocjenjivanja, detaljno je opisan u Priručniku za interne revizore u institucijama BiH.

interna ocjena kvaliteta i nadzor nad revizorskim angažmanom, u skladu s metodologijom utvrđenom u Priručniku za internu reviziju, dok je u jedinicama interne revizije koje imaju samo jednog internog revizora onemogućeno dosljedno provođenje propisanih procedura.

Provođenje stalnog nadzora nad obavljanjem revizorskog angažmana i interno ocjenjivanje podrazumijevaju stalno praćenje aktivnosti i učinka interne revizije, kao i periodično samoocjenjivanje, kako bi se osigurala usklađenost s Etičkim kodeksom i Standardima interne revizije, a time osiguralo i ostvarenje ciljeva, zahtijevani kvalitet rada i unapređenje aktivnosti interne revizije. Navedene aktivnosti podrazumijevaju i donošenje programa osiguranja i unapređenja kvaliteta koji je obavezan sačiniti i održavati rukovodilac jedinice interne revizije, u skladu sa Standardima interne revizije. Evidencija o obavljenom nadzoru nad provođenjem revizorskih angažmana i izvršenom internom i eksternom ocjenjivanju dokumentira se i čuva, a rezultati procjena saopštavaju se rukovodiocu institucije, nakon što su iste okončane⁵⁰.

Od 19 jedinica interne revizije samo su: Jedinica interne revizije Državne agencije za istrage i zaštitu, Jedinica interne revizije Uprave za indirektno oprezivanje BiH i Jedinica interne revizije Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, dostavile CHJ izvještaj o obavljenom internom ocjenjivanju, koji su sačinile na osnovu uspostavljenog programa osiguranja i unapređenja kvaliteta aktivnosti interne revizije od strane ovih jedinica. U Jedinici interne revizije Uprave za indirektno oporezivanje BiH provedena je, u okviru *Twining light* projekta "Podrška razvoju efektivne interne kontrole i revizorskog okruženja u UIO BiH" finansiranog od strane Evropske unije, eksterna ocjena kvaliteta funkcije interne revizije.⁵¹

Napominjemo da eksterna ocjena kvaliteta, prema Standardima interne revizije, mora biti provedena od strane kvalificiranog, nezavisnog ocjenjivača ili tima ocjenjivača koji su izvan organizacije.

Ukupno 15⁵² jedinica interne revizije institucija BiH, koje su vršile funkciju interne revizije u izvještajnom periodu, saradivalo je s revizorima Ureda za reviziju institucija BiH, kako kroz razmjenu revizorske dokumentacije i revizorskih izvještaja, tako i kroz podršku provođenju datih preporuka za unapređenje sistema PIFC-a.

Na osnovu navedenih podataka posebno ističemo podatak da u jedinicama interne revizije koje nisu kadrovski u potpunosti popunjene angažiranja internih revizora nisu nadzirana i usmjeravana na odgovarajući način, a što je neophodno kako bi se osiguralo ostvarenje ciljeva, osiguranje kvaliteta i razvoj zaposlenih, kako je to predviđeno relevantnim propisima.

Također, ukazujemo i na činjenicu da se ne može očekivati ista pokrivenost područja poslovanja institucije revizijama, u institucijama za koje su nadležne jedinice koje nisu u potpunosti kadrovski popunjene, kao u institucijama u kojima usluge interne revizije pružaju kadrovski u potpunosti

⁵⁰ Prema Standardima IR, rezultati eksternih i periodičnih internih procjena saopštavaju se nakon završetka istih, a rezultati stalnog nadzora bar jednom godišnje.

⁵¹ Na osnovu dobijene saglasnosti rukovodioca UIO BiH, rukovodilac JIR zatražio je od eksperata *Twining light* projekta EU da izvrši eksternu ocjenu funkcije IR. Ista je provedena u periodu septembar – decembar 2020, u formi samoocjenjivanja koje je proveo rukovodilac JIR s nezavisnom eksternom potvrdom. U Izvještaju o eksternom ocjenjivanju data je potvrda da je funkcija IR u UIO BiH u skladu s Međunarodnim standardima IR ("generalno usaglašena").

⁵² Nisu uključene: JIR MCP BiH (zbog dužeg bolovanja rukovodioca JIR), JIR MVP BiH (pozicija rukovodioca JIR popunjena od 22.05.2020), kao i IR BHANSA-e i JIR BHRT u kojim, prema relevantnim zakonima, eksternu reviziju vrši nezavisna revizorska agencija, a Ured za reviziju institucija BiH nije obavezna da vrši reviziju u ovim organizacijama.

popunjene jedinice, a time i na veću izloženost neotkrivanju značajnih rizika koji mogu ugroziti poslovanje institucije.

Uzimajući u obzir iskustva drugih zemalja u provođenju kontrole kvaliteta, te uvažavajući određene specifičnosti jedinica interne revizije u institucijama BiH⁵³, CHJ je u toku 2020. godine u saradnji s ekspertima Projekta EU "PIFC-3" okončala aktivnosti na pripremi metodologije kojom su precizno definirane procedure provođenja kontrole kvaliteta interne revizije u institucijama BiH.

Metodologija je pripremljena u skladu sa Standardima interne revizije i propisima iz oblasti interne revizije u institucijama BiH, i ista daje određene smjernice i pojašnjenja načina provođenja kako interne ocjene kvaliteta, radi što kvalitetnijeg vršenja nadzora i identificiranja mogućnosti za podizanje kvaliteta usluga koje pružaju jedinice interne revizije, tako i eksterne ocjene kvaliteta u svrhu deifinisanja jednoobraznog načina njenog provođenja u svim jedinicama.

Također, metodologija definira i način provođenja kontrole kvaliteta koju vrši CHJ u svrhu praćenja primjene relevantnih propisa.

U Tabeli 7. dat je pregled jedinica interne revizije koje su u toku 2020. godine izvršile revizije u organizacijama (navedenim u tabelama br. 2, 3. i 4), zajedno s podacima o ukupnom broju izvršenih revizija i datih preporuka po jedinici interne revizije, ukupnom broju dana koje su JIR provele na vršenju revizija, kao i o područjima revidiranja.

⁵³ Globalni institut internih revizora (*The Institute of Internal Auditors*) je dao određene preporuke u Vodiču za primjenu (Standard 1320 – Izvještavanje o Programu osiguranja i unapređenja kvaliteta, MOPP) za provođenje samoprocjene, u zavisnosti od broja internih revizora u JIR i zrelosti aktivnosti interne revizije.

Tabela 7.

R. br.	Naziv JIR	Broj osoblja IR u JIR	Broj konačnih izvještaja IR u 2020.	Broj datih preporuka IR u 2020.	Broj ostvarenih revizorskih dana ⁵⁴ JIR	Broj revizorskih dana JIR po izvještaju (kolona 6 / 4)	Područja revidiranja u 2020.godini
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1.	JIR Parlamentarne skupštine BiH	2	10	20	420	42	- Koordinacija borbe protiv korupcije; - Pravni poslovi; - Plate i naknade plata; - Obračun poreza i doprinosa za naknade koje imaju karakter ličnih primanja; - Naknadne revizije;
2.	JIR Ministarstva finansija i trezora BiH	4	7 ⁵⁵	17	852	122	- Izrada strategije upravljanja javnim dugom - Realizacija sudskih odluka; - Uticaj projekata finansiranih iz/ili većinom iz donacija (više od 80%) na ciljeve institucije; - Naknadne revizije;
3.	JIR Ministarstva odbrane BiH	4	18	43	880	49	- Upravljanje i raspolaganje mat.teh.sred; - Popis imovine, potraživanja i obaveza; - Obračun naknada; - Zaključivanje direktnih sporazuma; - Imenovanje i nagrađivanje čl. komisija; - Usaglašavanje obaveza i potraživanja; - Planiranje i nabavka opreme za VDP; - Planiranje izdataka za održavanje objekata; - Sticanje prava i obračuna naknada za troškove prevoza zaposlenih; - Naknadne revizije;
4.	JIR Ministarstva komunikacija i prometa BiH	2	8 ⁵⁶	26	415	52	- Inspekcijski nadzor; - Realizacija ugovora o izvođenju radova; - Obračun naknade za korištenje radiofrekventnog spektra; - Obračun i isplata plata i naknada; - Korištenje službenih vozila i putnih troškova; - Naknadne revizije;
5.	JIR Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH	2 ⁵⁷	3	4	203	68 ⁵⁸	- Stimulacije zaposlenim; - Naknadne revizije;

⁵⁴ Podaci dobijeni iz godišnjih izvještaja jedinica interne revizije

⁵⁵ JIR MFIT BiH je provela 3 redovne revizije, od kojih je jedna provedena u više institucija, i 4 naknadne revizije, od kojih se 2 odnose na praćenje realizacije preporuka datih u revizijama koje su provedene u više institucija.

⁵⁶ Započeta je i jedna revizija u RAK BiH, ali do kraja 2020. godine nije okončana, usljed specifičnosti uslova poslovanja izazvanih pandemijom korona virus.

⁵⁷ Do decembra 2020. godine u JIR MLJP BiH popunjena je bila samo pozicija rukovodioca JIR. Od 10.12.2020. popunjena je i pozicija internog revizora.

⁵⁸ U okviru redovnih aktivnosti, rukovodilac JIR MLJP BiH je i u svojstvu mentora učestvovao u 1 reviziji (imenovan rješenjem CHJ).

6.	JIR Granične policije BiH	2	6	14	381	63	- Implementacija projekata GP BiH koji se finansiraju iz sredstava EU fondova; - Službena putovanja u zemlji i inostranstvu; - Sistem materijalnog knjigovodstva; - Naknadne revizije;
7.	JIR Državne agencije za istrage i zaštitu	2	1	26	351	351 ⁵⁹	- Uslovi i način skladištenja robe;
8.	JIR Obavještajno-sigurnosne agencije BiH	2	5	5	380	76	- Javne nabavke; - Putni troškovi; - Upravljanje ljudskim resursima; - Održavanje objekata i opreme, - Naknadne revizije;
9.	JIR Uprave za indirektno oprezivanje BiH	4	8	31	829	104 ⁶⁰	- Upravljanje situacijom u doba pandemije od strane operativnog štaba UIO BiH, - Upravljanje procesom izrade normativnih akata; - Savjetodavna revizija stručnoj RG FUK; - Naknadne revizije;
10.	JIR Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka	2	5	15	397	79	- Aktivnosti monitoringa u administriranju mreže za prenos podataka; - Provođenje upravnih postupaka; - Unutrašnje osiguranje objekta Centra za skladištenje, personalizaciju i transport dokumenata; - Naknadne revizije;
11.	JIR Službe za zajedničke poslove BiH	2 ⁶¹	8	24	213	27	- Izdaci za energiju i komunalne usluge; - Proces održavanja čistoće radnih prostora; - Obračun bolovanja i refundacija bolovanja; - Naknadne revizije;
12.	JIR Ministarstva pravde BiH	2 ⁶²	6	16	241	40	- Javne nabavke; - Planiranje i izvršenje budžeta; - Naknadne revizije
13.	JIR Ministarstva civilnih poslova BiH	2	... ⁶³	-	196	*	
14.	JIR Ministarstva	2	3	21	434	145 ⁶⁴	- Nabavka roba i usluga

⁵⁹ U okviru redovnih aktivnosti, rukovodilac JIR SIPA je i u svojstvu mentora učestvovao u 2 revizije (imenovan rješenjem CHJ MFT BiH).

⁶⁰ Rukovodilac JIR UIO je i u svojstvu mentora učestvovao u 2 revizije (imenovan rješenjem CHJ MFT BiH)

⁶¹ Do 23.11.2020. godine u JIR SZP BiH popunjena je bila samo pozicija internog revizora, a od navedenog datuma popunjena je i pozicija rukovodioca JIR.

⁶² JIR MP BiH nije radila u punom kapacitetu u 2020. usljed porodijskog odsustva jednog od zaposlenih.

⁶³ Izvršene su 2 redovne i 2 naknadne revizije i sačinjeni nacrti izvještaja. Do kraja 2020. godine nisu sačinjeni konačni izvještaji.

⁶⁴ Osoblje JIR MVTEO BiH je provelo određeni broj revizorskih dana i na praćenju realizacije preporuka u 1 instituciji u kojoj je izvršena revizija u 2019. godini.

	vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH						- Upravljanje ljudskim resursima - Naknadna revizija
15.	JIR Ministarstva vanjskih poslova BiH	1	⁶⁵	-	-	-	-
16.	JIR Ministarstva sigurnosti BiH	1	2	10	180	90	- Upravljanje ljudskim resursima; - Naknade za prevoz na posao i prevoz sa posla;
17.	JIR Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH	1	3	3	209	70	- Upravljanje protokolom i dokumentacijom; - Obračun i isplata plata i naknada plata; - Službena putovanja u zemlji inostranstvu;
18.	JIR Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA	1	5	4	94	19	- Planiranje i usvajanje finansijskog plana; - Obračun plata; - Upotreba i održavanje službenih automobila; - Naknadne revizije;
19.	JIR Radio-televizije BiH	⁶⁶	2	23	237	118	- Ljudski resursi; - Usklađenost predloženog kolektivnog ugovora s važećim zakonskim i internim aktima;
UKUPNO U 2020. godini		40	100*	302	6.912⁶⁷	69	*50 redovnih, 47 naknadnih i 3 ad hoc revizija
UKUPNO U 2019. godini		36	102*	308	5.846⁶⁸	59	* 44 redovne, 53 naknadne i 5 ad hoc revizija

Tabela broj 7. daje prikaz nekih od pokazatelja uspješnosti, na osnovu kojih se može pratiti rad pojedinačno svake jedinice interne revizije u izvještajnom periodu, te djelimično i analizirati u odnosu na utvrđeni prosjek u pogledu broja obavljenih revizija, datih preporuka i utrošenog vremena na provođenju revizija, na nivou jedinica interne revizije institucija BiH za prethodne dvije godine. Ovi podaci trebaju poslužiti rukovodiocima jedinica interne revizije prilikom samoprocjene efikasnosti rada jedinice u svrhu poboljšanja iskorištenosti raspoloživih kapaciteta.

Na osnovu podataka iz prethodne tabele uočava se da je u 2020. godini od strane 19 jedinica interne revizije izvršeno ukupno 100 revizija u kojima su date 302 preporuke, što u odnosu na 2019. godinu, kada je 15⁶⁹ jedinica interne revizije sačinilo 102 izvještaja i dalo ukupno 298 preporuka, predstavlja smanjenje prosječnog broja izvršenih revizija po jedinici interne revizije. S 6,8 revizija po jedinici interne revizije, koliko su u prosjeku provele jedinice interne revizije u 2019. godini, došlo je do smanjenja na 5,3 revizije po jedinici interne revizije u 2020. godini.

Takođe, i prosječan broj datih preporuka u jednoj reviziji⁷⁰ manji je u odnosu na prethodnu godinu i iznosi 5,7 preporuka po reviziji (2020. godina), dok je u 2019. godini ovaj broj iznosio 6,3.

⁶⁵ Rukovodilac JIR MIP BiH imenovan 22.05.2020. godine. U izvještajnom periodu pripremljen i odobren Strateški plan JIR MIP BiH za 2021-2023 i Godišnji plan za 2021. godinu.

⁶⁶ Pozicija rukovodioca JIR popunjena u martu 2020, a pozicija internog revizora 01.07.2020. godine.

⁶⁷ Ukupan broj provedenih radnih dana na provođenju internih revizija i ostalih aktivnosti interne revizije za 18 jedinica interne revizije, koliko ih je ukupno dostavilo ovaj podatak u svom izvještaju, zajedno s obrazloženjem odstupanja ostvarenih od planiranih revizorskih dana.

⁶⁸ Ukupan broj provedenih radnih dana na provođenju internih revizija i ostalih aktivnosti interne revizije za 14 jedinica interne revizije, koliko ih je ukupno dostavilo ovaj podatak u svom izvještaju, zajedno s obrazloženjem odstupanja ostvarenih od planiranih revizorskih dana.

⁶⁹ Nisu uključene: JIR MCP BiH (nije dostavila Godišnji izvještaj u zakonski predviđenom roku), JIR MVP BiH (nije vršila funkciju interne revizije u 2019) i JIR MB BiH (u 2019. godini provedene samo aktivnosti vezano za planiranje rada IR).

⁷⁰ Nisu uključene naknadne revizije u kojima se utvrđuje da li su provedene preporuke date u prethodnim revizijama.

U 2020. godini je u 100 obavljenih internih revizija učestvovalo ukupno 37 internih revizora⁷¹, iz čega proizlazi da je prosječan broj obavljenih revizija po internom revizoru 2,7. U poređenju sa 2019. godinom, kada su obavljene ukupno 102 interne revizije u kojima su učestvovala ukupno 32⁷² interna revizora, što u prosjeku iznosi 3,2 revizije po internom revizoru, došlo je do smanjenja broja provedenih revizija po internom revizoru, za 0,5 revizija ili za 16%.

U prethodnoj tabeli navedeni su i podaci o ukupno ostvarenom broju revizorskih dana za svaku od jedinica interne revizije u 2019. i 2020. godini. Ovaj broj predstavlja ukupan broj radnih dana koji je osoblje interne revizije u jedinici interne revizije provelo na vršenju revizija i provođenju ostalih aktivnosti interne revizije i isti ne uključuje obaveznu edukaciju internih revizora, kao ni druge vrste odsustva s posla. U jedinicama interne revizije koje vrše funkciju interne revizije u više institucija, ovaj broj se odnosi na sve institucije iz njihove nadležnosti u kojima su vršile reviziju. Broj revizorskih dana jedinica interne revizije razlikuje se između jedinica, kako zbog razlike u broju osoblja interne revizije, tako i zbog razlike u broju dana provedenih na obaveznim edukacijama, te zbog razlike u odsustvu s posla internih revizora.

Iz prethodne tabele vide se i podaci o prosječnom broju revizorskih dana jedinica po reviziji za 2019. i 2020. godinu. Ovaj broj, također, se razlikuje između jedinica, a isti, pored broja osoblja interne revizije i odsustva s posla internih revizora, zavisi i od broja ukupno izvršenih revizija. Na broj revizija, koji u toku godinu realiziraju jedinice, utiče više faktora, od kojih su najznačajniji: adekvatnost godišnjeg planiranja rada JIR, popunjenost pozicije rukovodioca JIR i internog revizora, vrste revizija (naknadne revizije traju znatno kraće od redovnih ili *ad hoc* revizija), složenost područja revidiranja, obim revizije, stečeno iskustvo internih revizora, te provođenje istih tema revizija u drugim institucijama (odnosi se na JIR koje vrše internu reviziju u više institucija).

U jedinicama koje nemaju popunjenu poziciju rukovodioca jedinice interne revizije, a to su: Ministarstvo sigurnosti BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela i Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi, interni revizori obavljaju i poslove rukovodioca JIR, u vezi sa sačinjavanjem planova interne revizije i periodičnih izvještaja.

4.6. Kontinuirana profesionalna edukacija internih revizora u institucijama BiH

Kontinuirana profesionalna edukacija (KPE) internih revizora predstavlja sveobuhvatan proces u kojem interni revizori u institucijama BiH održavaju nivo svoje stručnosti i kvalitet usluga koje pružaju, te iste razvijaju i nadograđuju usvajanjem novih znanja kroz daljnji profesionalni razvoj. Zakonom o internoj reviziji institucija BiH i Poveljom interne revizije definirana je obaveza rukovodioca jedinice interne revizije da osigura visok kvalitet aktivnosti interne revizije i da radi na osiguranju potrebnih obuka internih revizora, što uključuje pripremu i dostavljanje godišnjeg plana obuke rukovodiocu institucije radi odobravanja i obezbjeđenja njegovog provođenja.

Obavezu kontinuirane profesionalne edukacije internih revizora u institucijama BiH definiraju sljedeći propisi:

⁷¹ Nisu uključeni: rukovodilac JIR SZP i IR MLJP BiH koji su počeli s radom krajem 2020. godine i rukovodilac JIR MP BiH zbog porodijskog odsustva.

⁷² Nije uključen: v.d. rukovodilac JIR MVP BiH jer u ovoj instituciji u izvještajnom periodu nije vršena interna revizija, rukovodilac JIR MCP BiH i interni revizor u ovoj Jedinici jer nije dostavljen Godišnji izvještaj u zakonski predviđenom roku, i interni revizor MSB BiH koji je u 2019. godini proveo samo aktivnosti na planiranju rada.

- Standardi interne revizije i to:
 - Standard 1230 - *Kontinuirano profesionalno usavršavanje* - propisuje da su interni revizori dužni da unapređuju svoje znanje, vještine i ostale sposobnosti kroz kontinuirano profesionalno usavršavanje.
 - Standard 1210 - *Stručnost* - nalaže da interni revizori moraju posjedovati znanje, vještine i druge sposobnosti potrebne za izvršavanje njihovih dužnosti.
- Etički kodeks;

Jedno od načela Etičkog kodeksa je kompetentnost internih revizora koja, između ostalog, nalaže da interni revizori pružaju samo one usluge za koje imaju potrebna znanja, vještine i iskustvo, ali i da su obavezni da kontinuirano unapređuju svoju stručnost, efektivnost i kvalitet svojih usluga.
- Program obuke i certificiranja internih revizora u institucijama BiH;

Program definira obavezu kontinuirane profesionalne edukacije internih revizora u institucijama BiH, teme iz područja i oblasti koje su predmet obuka za KPE, vrste kontinuirane profesionalne edukacije, te obavezu izvještavanja i vođenja evidencije o KPE internih revizora u jedinici interne revizije. CHJ je obavezna, u skladu s Programom, da na osnovu izvještaja jedinica interne revizije vodi registar KPE internih revizora u institucijama BiH.
- Odluka o načinu bodovanja, evidentiranja i izvještavanja o KPE internih revizora u institucijama BiH;

Odluka definira način bodovanja svake od vrsta KPE koje su definirane Programom, minimalan broj bodova koji su interni revizora u institucijama BiH obavezni da ostvare na godišnjem nivou, kao i način priznavanja kontinuirane profesionalne edukacije obuka koje organiziraju domaći i/ili međunarodni pružaoci usluga/izvođači obuka.
- Uputstvo o KPE internih revizora u institucijama BiH;

Uputstvo definira način prijavljivanja internih revizora na obuke iz oblasti KPE, dokumentaciju koja je neophodna za priznavanje obuka kao KPE, način vođenja evidencije o KPE internih revizora u jedinici interne revizije i izvještavanja CHJ o KPE internih revizora.

Navedenim propisima definirano je i da CHJ priprema i/ili organizira obuke vezane uz teme iz područja i oblasti koje su predmet obuka za KPE i dostavlja internim revizorima u institucijama BiH informacije o održavanju obuka koje organizira samostalno ili u saradnji s domaćim ili međunarodnim pružaocima usluga/izvođačima obuka. Na osnovu dostavljenih zahtjeva jedinica interne revizije CHJ daje, također u skladu s navedenim propisima, mišljenje o ispunjavanju uslova za bodovanje i prihvatljivost obuka koje organiziraju domaći i/ili međunarodni izvođači obuka, kao kontinuirane profesionalne edukacije internih revizora u institucijama BiH.

U izvještajnom periodu CHJ je, u skladu s propisima iz oblasti KPE, organizirala četiri obuke za interne revizore u institucijama BiH na teme definirane Planom i programom obuka za interne revizore u institucijama BiH za 2020. godinu, koji je donijela CHJ i koji je objavljen na web stranici Ministarstva finansija i trezora BiH u dijelu koji se odnosi na CHJ i KO CJH. Uvažavajući preporuke o poštovanju epidemioloških mjera, obuke su organizirane u formi vebinara i to: dvije obuke iz

oblasti interne revizije u trajanju od dva dana i dvije obuke iz oblasti finansijskog upravljanja i kontrole koje su trajale tri dana.

Pored navedenih obuka, CHJ je, na osnovu bilateralnog sporazuma o saradnji zaključenog između Ministarstva finansija Kraljevine Nizozemske i Ministarstva finansija i trezora BiH, u saradnji s nizozemskim ekspertima organizirala dvodnevnu obuku (webinar) za interne revizore u institucijama BiH na temu primjene Priručnika za reviziju učinka za interne revizore u institucijama BiH. Prema evidencijama o prisustvu, na svakoj od obuka koju je CHJ organizirala učestvovalo je u prosjeku 39 internih revizora, uključujući i osoblje CHJ zaduženo za oblast razvoja sistema interne revizije, odnosno kroz sve obuke koje je CHJ organizirala u 2020. godini prošlo je ukupno 274 polaznika. Organiziranjem navedenih obuka omogućeno je internim revizorima u institucijama BiH da ispune obavezu stručnog usavršavanja, u skladu s propisima iz oblasti KPE, po osnovu pohađanja obuka koje organizuje ili podržava CHJ.

Također, u izvještajnom periodu CHJ je izdala ukupno 58 mišljenja o ispunjavanju uslova za bodovanje obuka koje organiziraju drugi izvođači obuka.

Od ukupnog broja osoblja interne revizije u institucijama BiH (43⁷³), u izvještajnom periodu obaveza kontinuirane profesionalne edukacije odnosila se na 35 zaposlenika. Na osnovu dostavljenih izvještaja o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji internih revizora u institucijama BiH za 2020. godinu, utvrđeno je da je svo osoblje, na koje se ova obaveza odnosila, istu ispunilo u skladu s relevantnim propisima.

Jedinice interne revizije su u svojim godišnjim izvještajima izvijestile da su, u skladu s odobrenim planovima obuka internih revizora od strane rukovodilaca institucija, osigurana i potrebna sredstva za pohađanje istih u svim institucijama osim u Parlamentarnoj skupštini BiH, u kojoj u izvještajnom periodu nisu precizno alocirana sredstva za potrebe Jedinice u okviru odobrenog budžeta, te je pohađanje obuka internih revizora zavisilo od raspoloživih sredstava. S tim u vezi napominjemo da je Zakonom o internoj reviziji institucija BiH definirano da će jedinice interne revizije u okviru budžetskog korisnika imati budžetsku alokaciju, koja se može identificirati i preko koje se mogu pratiti rashodi u vezi s izvršavanjem aktivnosti uspostavljenih Zakonom.

Napominjemo da su interni revizori obavezni, u skladu sa Standardima interne revizije, Etičkim kodeksom i propisima iz oblasti kontinuirane profesionalne edukacije, unapređivati svoje znanje, vještine i druge sposobnosti potrebne za izvršavanje aktivnosti interne revizije, kroz kontinuiranu profesionalne edukaciju. Sticanje odgovarajućeg stručnog obrazovanja, sertifikata, treninga i obavljanje drugih vidova propisane edukacije, pomaže internim revizorima da razvijaju nivo vještina i iskustva, koji se zahtijeva kako bi stručno obavljali svoje profesionalne obaveze, te time doprinijeli unapređenju poslovanja organizacije.

Ukoliko interni revizori ne posjeduju dovoljno znanja i vještina, potrebnih za kvalitetno izvršavanje njihovih dužnosti, može se dovesti u pitanje da li su angažmani internih revizora obavljani stručno i da li doprinose unapređenju upravljačkih i kontrolnih mehanizama, dajući preporuke i savjete u vezi s aktivnostima koje su predmet revidiranja.

⁷³ U ovaj broj je uključeno i troje zaposlenih u Odsjeku za razvoj sistema interne revizije CHJ.

4.7. Unapređenje sistema interne revizije

Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije za 2020. godinu dao je, pored pregleda stanja zakonodavnog okvira interne revizije u institucijama BiH, i kumulativne podatke o izvršenim internim revizijama u izvještajnom periodu. Efekti interne revizije koji su obuhvaćeni konsolidiranim izvještajem ogledaju se u kvantitetu i kvalitetu preporuka koje daju jedinice interne revizije u smislu unapređenja poslovanja i funkcioniranja institucija BiH. Efekti interne revizije ogledaju se i u ostvarenom napretku u uspostavljanju i dogradnji sistema javne interne finansijske kontrole i interne revizije, kao i kvalitetu savjetodavnih usluga koje interna revizija pruža menadžmentu institucija.

Rezultati rada interne revizije ogledaju se u davanju kvalitetnih preporuka, s jedne, ali i u realizaciji datih preporuka i unapređenju sistema finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama koje imaju uspostavljenu funkciju interne revizije, s druge strane. U narednom periodu očekuje se daljnji napredak u ovoj oblasti kako kroz povećanje obima i kvaliteta revizorskih izvještaja i preporuka koje interni revizori daju, tako i kroz dalje uspostavljanje i jačanje sistema interne revizije i njenih kapaciteta u institucijama BiH.

Od rukovodilaca jedinica interne revizije očekuje se da posebnu pažnju posvete unapređenju procesa planiranja, što podrazumijeva usmjeravanje aktivnosti interne revizije u područja u kojima se, na osnovu sveobuhvatne analize poslovanja i upravljanja rizicima, identificiraju slabosti internih kontrola, ali i povećanje efikasnosti i učinka same revizije kroz porast broja planiranih i izvršenih revizija. Unapređenje procesa planiranja je preduslov za povećanje doprinosa interne revizije ostvarenju ciljeva institucije i boljoj usklađenosti poslovanja s propisima, što se može postići kroz bolju iskorištenost revizorskih resursa, porast broja revidiranih područja i datih preporuka za otklanjanje utvrđenih slabosti.

Dodatni efekti interne revizije umnogome će zavisiti i od efikasnosti i efektivnosti kadrovskog popunjavanja i organizacionog usklađivanja jedinica koje nisu u potpunosti ili popunjene ili uspostavljene s relevantnim propisima, ali isto tako i od spremnosti menadžmenta i internih revizora za daljnji napredak na razvoju funkcije interne revizije u institucijama BiH, ali i razvoju cjelokupnog koncepta PIFC-a.

Važan zadatak i izazov za CHJ i jedinice interne revizije u narednom periodu će svakako biti i rad na uvođenju i povećanju kontrole kvaliteta rada interne revizije, u skladu sa zahtjevima Standarda interne revizije i primjerima najbolje prakse. U skladu s tim, jedna od aktivnosti koja se realizira u okviru Projekta EU "PIFC-3" jeste i izrada i uvođenje odgovarajućeg softvera kao tehničke podrške procesu provođenja interne revizije u institucijama BiH, koji će s jedne strane olakšati i doprinijeti većoj efikasnosti interne revizije, dok će, s druge strane, unaprijediti postupak interne kontrole kvaliteta, kroz stalni nadzor i usmjeravanje rada internih revizora. Softver bi trebao omogućiti i uspostavljanje baze podataka u jedinicama interne revizije, što će značajno unaprijediti efikasnost godišnjeg i periodičnog izvještavanja interne revizije.

Uporedo s razvojem softvera u okviru Projekta EU "PIFC-3" u izvještajnom periodu pripremljena je, u skladu sa Standardima interne revizije i primjerima najbolje prakse, i metodologija za provođenje kontrole kvaliteta kojom je detaljno definiran način provođenja kontrole svakog od učesnika u ovom procesu, kako rukovodioca jedinice interne revizije, tako i CHJ i eksternih ocjenjivača.

Predviđeno je da ova metodologija bude objavljena u 2021. godini. Nakon što bude objavljen i Priručnik za internu reviziju u institucijama BiH i okončane aktivnosti na izradi softvera, planirano je da se organiziraju teorijske i praktične obuke za interne revizore, kako bi se kroz prezentacije i praktične primjere olakšala primjena aplikativnih rješenja i provođenje kontrole kvaliteta.

Iz svega iznesenog u ovom Izvještaju primjetno je da je u prethodnom periodu učinjen dodatni napredak u uspostavljanju i razvoju sistema interne revizije, koji se ogleda u pripremi, objavljivanju i primjeni propisa kojima se definira sistem interne revizije i funkcionalnog uspostavljanja sistema interne revizije od strane CHJ, s jedne, ali i u kvalitetu vršenja funkcije interne revizije u institucijama BiH, s druge strane.

Ipak, stepen napretka u ovoj oblasti, od strane institucija BiH, mogao bi i morao biti na znatno višem nivou, čime bi se dao dodatni podstrek u razvoju ove oblasti i približavanju Bosne i Hercegovine i njenog sistema javne interne finansijske kontrole evropskim vrijednostima.

5. Informacija o realizaciji Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama BiH za period 2020-2025 godina, u dijelu koji se odnosi na internu reviziju, i Operativnog godišnjeg akcionog plana Strategije za 2020. godinu

5.1. Osnove Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama BiH za period 2020-2025 godina i informacija o njenoj realizaciji

Strategiju razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za period 2020-2025 godina (Strategija) usvojilo je Vijeće ministara BiH na svojoj 8. sjednici 11.06.2020. godine. Strategija je izrađena u okviru Projekta EU "PIFC-3", kroz zajedničku saradnju eksperata Projekta i CHJ, u skladu s okvirnim strateškim dokumentom koji je odobrio Koordinacioni odbor centralnih jedinica za harmonizaciju.

Strategija predstavlja nastavak opredjeljenja Vijeća ministara BiH za daljnje jačanje preduslova za zakonski usklađeno, efikasno, transparentno i odgovorno upravljanje javnim finansijama. Djelotvoran sistem internih finansijskih kontrola doprinosi jačanju fiskalne discipline, većoj transparentnosti i odgovornosti, te primjeni principa "vrijednost za novac" u upravljanju javnim sredstvima. Strategija se odnosi na period 2020-2025 godina i predstavlja treći strateški dokument iz oblasti internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine.

Strategijom je definiran sveobuhvatan strateški cilj "da se kroz funkcionalan i djelotvoran sistem PIFC-a ublaže ključni rizici u poslovanju institucija Bosne i Hercegovine" koji je dalje razrađen na konkretne strateške ciljeve i operativne mjere za unapređenje sistema finansijskog upravljanja i kontrole, sistema interne revizije i monitoringa i izvještavanja o sistemu internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine.

U oblasti sistema interne revizije u institucijama BiH Strategijom je definiran cilj daljnjeg razvoja ovog sistema: "efikasno korištenje resursa interne revizije i ostvarivanje dodate vrijednosti u skladu s međunarodnim standardima", dok je u oblasti monitoringa i izvještavanja o PIFC-u cilj: "unaprijediti praćenje efektivnosti PIFC-a od strane CHJ MFT BiH i Vijeća ministara BiH".

Sastavni dio Strategije je Akcioni plan, a isti sadrži ciljeve utvrđene Strategijom, mjere koje je potrebno poduzeti za njihovu realizaciju, period u kojem se očekuje realizacija, nosioce aktivnosti, indikatore uspješnosti i izvore finansiranja utvrđenih mjera i aktivnosti. Strategijom je predviđena

izrada operativnih godišnjih akcionih planova rada za svaku kalendarsku godinu predviđenu Strategijom. Sadržaj godišnjeg akcionog plana izvodi se iz Akcionog plana Strategije i daje pregled aktivnosti koje je potrebno provesti radi realizacije predviđenih mjera.

Strategijom je dalje definisano da će CHJ izvještavati Vijeće ministara BiH o realizaciji Strategije u okviru redovnog Godišnjeg konsolidiranog izvještaja o sistemu interne revizije u institucijama BiH i Konsolidiranog izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole.

Napominjemo da realizacija ciljeva i mjera predviđenih Strategijom direktno pridonosi ispunjavanju zahtjeva na putu dalje integracije BiH u Evropsku uniju. Kvalitetni sistemi internih kontrola ujedno su presudan faktor za ostvarivanje prava pristupa i korištenje pretpristupnih fondova Evropske unije.

U skladu sa Strategijom i Akcionim planom, CHJ je blagovremeno pripremila operativni godišnji akcioni plan za 2020. godinu, te u skladu s istim preduzela potrebne korake na realizaciji utvrđenih ciljeva.

5.2. Operativni godišnji akcioni plan Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama BiH za 2020. godinu

CHJ je, nakon što je Vijeće ministara BiH na svojoj 8. sjedinici održanoj 11.06.2020. godine usvojio Strategiju razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama BiH za period 2020-2025, donijela Odluku o donošenju Operativnog godišnjeg akcionog plana Strategije za 2020. godinu (u daljnjem tekstu: "Operativni godišnji akcioni plan"), koja je objavljena na veb stranici CHJ. Navedenom Odlukom predviđeno je da će CHJ u posebnom dijelu godišnjeg konsolidiranog izvještaja o sistemu interne revizije i finansijskog upravljanja i kontrole za 2020. godinu izvijestiti Vijeća ministara BiH o realizaciji mjera i aktivnosti iz Operativnog godišnjeg akcionog plana.

Operativni godišnji akcioni plan sastavni je dio navedene Odluke, a isti sadrži ciljeve utvrđene Strategijom, aktivnosti za realizaciju utvrđenih ciljeva, nosioce aktivnosti, rokove za njihovo provođenje i indikatore uspješnosti. Planirani rokovi za realizaciju pojedinih aktivnosti u Operativnom godišnjem akcionom planu korigirani su u odnosu na planirane rokove u Akcionom planu Strategije zbog kašnjenja usvajanja Strategije i zbog pomjeranja rokova za realizaciju ciljeva Projekta "PIFC-3".

U nastavku je dat pregled mjera i aktivnosti utvrđenih Strategijom, koje je potrebno provesti u oblasti interne revizije kako bi se ostvario strateški cilj "Efikasno korištenje resursa interne revizije i ostvarivanje dodate vrijednosti u skladu sa međunarodnim standardima", te u okviru istih i pregled aktivnosti koje je preduzela CHJ u izvještajnom periodu.

OBLAST 2: Interna revizija

2.1. Osiguranje kvaliteta i informatička podrška internoj reviziji u svrhu ispunjavanja međunarodnih standarda;

2.1.A1. Ažurirati metodologiju rada interne revizije, baziranu na rizicima;

U izvještajnom periodu CHJ je, u saradnji s Projektom⁷⁴, okončala aktivnosti na pripremi metodologije rada interne revizije - *Priručnik za interne revizore u institucijama Bosne i Hercegovine*, ažurirana verzija. Navedeni Priručnik je pripremljen u skladu s aktuelnim Međunarodnim standardima za internu reviziju.

⁷⁴ Projekat EU "Unapređenje javne interne finansijske kontrole u Bosni i Hercegovini" (PIFC 3)

Očekuje se da će isti biti objavljen u toku 2021. godine nakon što budu okončane aktivnosti na izradi softvera za vršenje interne revizije, te pripremi i Uputstvo za korištenje istog koje će biti sastavni dio Priručnika.

2.1.A2. Razviti metodologiju i alate za internu procjenu kvaliteta od strane rukovodioca JIR;

U izvještajnom periodu CHJ je, u saradnji s Projektom, okončala i aktivnosti na pripremi *Pravilnika za provođenje osiguranja i unapređenje kvaliteta interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine*, u okviru kojeg je definiran i način provođenja interne ocjene kvaliteta od strane rukovodioca JIR. Navedena metodologija je u potpunosti usklađena s međunarodnim standardima za internu reviziju koji uređuju oblast kontrole kvaliteta.

Očekuje se da će Pravilnik biti objavljen u toku 2021. godine.

2.1.A3. Obuka i stručno usavršavanje internih revizora, uključujući kontinuirani profesionalni razvoj;

CHJ je donijela *Plan i program obuka za interne revizore u institucijama BiH za 2020. godinu* koji je objavljen na veb stranici Ministarstva finansija i trezora BiH, u dijelu koji se odnosi na CHJ.

U izvještajnom periodu CHJ je Plan u potpunosti realizirala i to tako što je organizirača, u skladu s *Planom i programom obuka za interne revizore u institucijama BiH za 2020. godinu*, dvije obuke iz oblasti interne revizije i dvije obuke iz oblasti FUK-a.

Pored navedenih obuka CHJ je, na osnovu bilateralnog sporazuma o saradnji zaključenog između Ministarstva finansija Kraljevine Nizozemske i Ministarstva finansija i trezora BiH, u saradnji s nizozemskim ekspertima organizirala i obuku za interne revizore u institucijama BiH na temu primjene *Priručnika za reviziju učinka za interne revizore u institucijama BiH*;

U izvještajnom periodu CHJ je, na osnovu dostavljenih zahtjeva jedinica interne revizije, izdala, u skladu sa propisima iz oblasti KPE internih revizora u institucijama BiH, 58 mišljenja o bodovanju obuka kao KPE internih revizora organiziranih od strane domaćih i stranih pružalaca usluga.

Na obukama koje je CHJ organizirala samostalno, kao i na obukama koje je organizirala u saradnji s nizozemskim ekspertima, CHJ je poduzela neophodne aktivnosti kako bi svi interni revizori u institucijama BiH mogli učestvovati. Prema evidencijama o prisustvu na svakoj od ovih obuka učestvovalo je u prosjeku 39 internih revizora (uključujući i osoblje CHJ zaduženo za oblast razvoja sistema IR), odnosno kroz sve obuke koje je CHJ organizirala prošla su ukupno 274 polaznika.

2.1.A4. Razvoj i instalacija softvera za upravljanje internom revizijom;

U toku je postupak izrade softvera za upravljanje internom revizijom u institucijama BiH koji se realizira u okviru Projekta EU "Unapređenje javne interne finansijske kontrole u Bosni i Hercegovini" (PIFC 3).

U izvještajnom periodu CHJ je aktivno učestvovala i pružila potrebnu pomoć Projektu u postupku nabavke / izrade softvera i to kroz učešće u pripremi tehničke specifikacije za provođenje tendera, ali i kroz učešće u provođenju izbora najpovoljnijeg ponuđača u skladu s evropskim smjernicama (PRAG), te i kroz pružanje potrebne pomoći izabranom ponuđaču u izradi softvera.

2.2. Popunjavanje upražnjenih radnih mjesta u jedinicama za internu reviziju;

CHJ je, nakon usvajanja Godišnjeg konsolidiranog izvještaja interne revizije u institucijama BiH za 2019. godinu, obavijestila nadležne institucije, njih ukupno devet, o zaključcima Vijeća ministara BiH (sa 6. sjednice održane 28.05.2020) o obavezi zapošljavanja internih revizora. U okviru izrade Godišnjeg konsolidiranog izvještaja interne revizije u institucijama BiH za 2020. godinu CHJ je uputila, uzmeđu ostalog, i zahtjev nadležnim institucijama za dostavljanje informacije o realizaciji

navedenog zaključka Vijeća ministara BiH.

Na osnovu prikupljenih informacija i dostavljenih obavještenja od strane institucija BiH, u toku 2020. godine okončana je procedura zapošljavanja za ukupno tri sistematizirane pozicije u JIR institucija BiH od 12, koliko je ukupno predviđeno Zakonom o Budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza za 2020. godinu⁷⁵, i to:

- rukovodilac JIR u Ministarstvu vanjskih poslova BiH,
- rukovodilac JIR u Službi za zajedničke poslove institucija BiH i
- interni revizor u Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Obavješteni smo i da je u Ministarstvu vanjskih poslova BiH krajem 2020. godine pokrenuta konkursna procedura za izbor dva interna revizora.

Sud BiH je dostavio obavještenje da je, u skladu sa zaključkom Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH (s 8. hitne sjednice održane 15.07.2020), poduzeo aktivnosti na pripremi dokumentacije i pribavljanju mišljenja neophodnih za dostavljanje Vijeću ministara BiH radi odobravanja novog zapošljavanja.

Zaključno s 31.12.2020. godine popunjeno je ukupno 38 sistematiziranih radnih mjesta u jedinicama interne revizije institucija BiH. Od ukupno predviđenih 19 institucija BiH, koje su obavezne⁷⁶ uspostaviti jedinicu interne revizije, do kraja 2020. godine ukupno 11 institucija je u potpunosti kadrovski popunilo JIR. Institucije u kojima nije popunjena jedinica interne revizije su: Ministarstvo pravde BiH, Ministarstvo civilnih poslova BiH, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Ministarstvo vanjskih poslova BiH, Ministarstvo sigurnosti BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH, Sud BiH i Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi BiH.

U izvještajnom periodu je i u javnom preduzeću Radio-televizija BiH, u skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH, Odlukom o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH i Pravilnikom o zapošljavanju internih revizora u institucijama BiH, uspostavljena JIR koju čine rukovodilac JIR i jedan interni revizor.

2.3. Interna revizija usmjerena na pružanje dodatne vrijednosti u visokorizičnim oblastima;

- *Osigurati obuke za interne revizore iz oblasti FUK-a, koje se pružaju rukovodstvu i osoblju institucija iz oblasti FUK-a, kako bi se obezbijedilo da interni revizori budu u toku s aktuelnostima i kako bi kroz svoj rad mogli dati doprinos realizaciji postavljenih ciljeva kroz dodatu vrijednost;*

U izvještajnom periodu CHJ je, u skladu s *Planom i programom obuka za interne revizore u institucijama BiH za 2020. godinu*, organizirala dvije obuke iz oblasti finansijskog upravljanja i kontrole za interne revizore u institucijama BiH, te poduzela i sve neophodne aktivnosti kako bi svi interni revizori mogli učestvovati na ovim obukama. Obuke su obuhvatile aktuelne teme predviđene Planom i programom obuka, te su tokom istih prezentirani stanje i preporuke za unapređenje FUK-a i novi podzakonski akt u oblasti FUK-a koji je objavila CHJ.

Prema evidencijama o prisustvu, na svakoj od ovih obuka učestvovalo je u prosjeku 40 internih revizora (uključujući i osoblje CHJ zaduženo za oblast razvoja sistema IR), odnosno kroz sve obuke iz oblasti FUK-a koje je CHJ organizirala u 2020. godini prošao je ukupno 121 polaznik.

⁷⁵ Član 19. stav (5) Zakona definira obavezu zapošljavanja ukupno 12 izvršilaca u cilju kadrovskog popunjavanja JIR, u sljedećim institucijama: MVP BiH (1R/JIR i 2IR), MVTEO BiH (1IR), MCP BiH (1IR), MLJP BiH (1IR), MP BiH (1IR), SZP (1R/JIR), DKPT (1R/JIR), MSB BiH (1R/JIR) i Sud BiH (1R/JIR i 1IR).

⁷⁶ Odluka o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH" broj 59/19)

U okviru strateškog cilja koji se odnosi na monitoring i izvještavanja o PIFC-u "Unaprijediti praćenje efektivnosti PIFC-a od strane CHJ MFiT BiH i Vijeća ministara BiH", u nastavku je dat pregled mjera i aktivnosti iz oblasti interne revizije utvrđenih Strategijom, zajedno s pregledom aktivnosti koje je poduzela CHJ na njihovoj realizaciji.

OBLAST 3: Monitoring razvoja i kvaliteta internih finansijskih kontrola

3.1. Automatizacija izvještavanja o PIFC-u uz proširene izvore i alate za prikupljanje podataka;

3.1.A2. *Razvoj i instalacija softvera za izvještavanje o internoj reviziji, uključujući obuku korisnika za korištenje softvera;*

U toku je postupak izrade softvera za vršenje interne revizije i izvještavanje, koji se realizira u okviru Projekta.

U izvještajnom periodu CHJ je aktivno učestvovala u ovim aktivnostima i pružila potrebnu pomoć Projektu u postupku nabavke/izrade softvera i to kroz učešće u pripremi tehničke specifikacije za provođenje tendera, ali i kroz učešće u provođenju izbora najpovoljnijeg ponuđača u skladu s evropskim smjernicama (PRAG), te i kroz pružanje potrebne pomoći izabranom ponuđaču u izradi softvera.

S obzirom na to da je, usljed specifičnih uslova rada izazvanih pandemijom korona virusa u 2020. godini, došlo do pomjeranja prvobitnih termina realizacije aktivnosti Projekta (odobrili Evropska komisija i Upravni odbor Projekta) i nije okončana izrada softvera, u 2020. godini nisu ni provedene obuke osoblja JIR i CHJ o korištenju navedenih softvera.

3.1.A3. *Primjena softvera za izvještavanje o internoj reviziji;*

Očekuje se da će se ove aktivnosti, u skladu s revidiranim rokovima Projekta (okončanje tokom 2021. godine), početi operativno primjenjivati, nakon testiranja softvera i obuka koje slijede nakon okončanja izrade softvera, tek u 2022. godini.

3.2. Razviti i implementirati okvir za provjeru kvaliteta sistema PIFC-a od strane CHJ;

3.2.A2. *Razviti podzakonske akte (odluka) i metodologije za pregled kvaliteta JIR;*

U izvještajnom periodu CHJ je, u saradnji s Projektom, okončala aktivnosti na pripremi *Pravilnika za provođenje osiguranja i unapređenje kvaliteta interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine*, u okviru kojeg je definiran i način provođenja kontrole kvaliteta od strane CHJ. Očekuje se da će Pravilnik biti objavljen u toku 2021. godine.

3.2.A3. *Provođenje pregleda kvaliteta JIR (uzorak institucija)*

U toku je izrada metodologije za kontrolu kvaliteta JIR. U izvještajnom periodu CHJ je, u saradnji s Projektom, okončala aktivnosti na pripremi *Pravilnika za provođenje osiguranja i unapređenje kvaliteta interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine*, u okviru kojeg je definiran i način provođenja interne ocjene kvaliteta od strane rukovodioca JIR. Nakon izrade metodologije koristit će se softver namijenjen i kontroli kvaliteta, čemu će prethoditi obuke za korištenje aplikacije, podrazumijevajući obuke od strane Projekta za internu reviziju u institucijama BiH.

Pomjeranje rokova za realizaciju aktivnosti Projekta, od strane Upravnog odbora Projekta, dovelo je do pomjeranja rokova realizacije aktivnosti iz akcionog plana Strategije.

3.2.A3. Razviti podzakonske akte za eksternu procjenu kvaliteta od nezavisnih trećih strana u JIR u kojima dostignuti stepen razvoja opravdava takvo ulaganje;

U okviru *Pravilnika za provođenje osiguranja i unapređenje kvaliteta interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine* (naveden u prethodnoj tački), koji je CHJ u saradnji s Projektom pripremila u izvještajnom periodu, definiran je i način provođenja eksterne ocjene kvaliteta od strane nezavisnih trećih strana. Očekuje se da će Pravilnik biti objavljen u toku 2021. godine.

3.3. Ojačati analitički i koordinacioni kapacitet CHJ;

3.3.A1. Razvoj kapaciteta za CHJ iz oblasti upravljanja javnim finansijama (specijalistička znanja);

Zaposlenici u CHJ zaduženi za razvoj sistema interne revizije su i u 2020. godini ispunili obavezu definiranu propisima iz oblasti kontinuirane profesionalne edukacije internih revizora u institucijama BiH, o čemu se vodi evidencija u CHJ.

U okviru KPE za 2020. godinu zaposlenici su učestvovali i na obukama iz oblasti upravljanja javnim finansijama, kako je to predviđeno propisima iz oblasti KPE i *Planom i programom obuka CHJ MFT BiH za interne revizore u institucijama BiH za 2020. godinu.*

3.3.A5. Redovna razmjena informacija i saradnja s rukovodiocima JIR;

Usljed specifičnih uslova rada izazvanih pandemijom (rad od kuće, poštovanje fizičke distance) u izvještajnom periodu Odsjek za razvoj sistema interne revizije CHJ nije bio u prilici da održi sve planirane sastanke sa osobljem JIR. Međutim, i u ovakvim uslovima uzrokovanim pandemijom, tokom 2020. godine CHJ je nastavila pružati potrebnu pomoć i konsultacije osoblju JIR u institucijama BiH, kako kroz pružanje potrebnih informacija (dopisi, email, telefonskim putem) i izdavanje traženih mišljenja i saglasnosti, tako i kroz održavanje sastanaka u mjeri u kojoj su to epidemiološki uslovi dozvoljavali.

3.3.A6. Inoviranje i provođenje programa obuke za FUK

U izvještajnom periodu održane su obuke za interne revizore iz oblasti FUK-a u skladu s Planom i programom obuka za interne revizore u institucijama BiH za 2020. godinu.

3.3.A7. Redovna razmjena informacija s Agencijom za državnu službu BiH i razvoj obuka za osoblje zaduženo za FUK i IR na temu rizika i kontrola u području upravljanja ljudskim resursima i stvaranja preduslova za upravljanje bazirano na učinku;

U toku 2020. godine Agencija za državnu službu BiH pružila je potrebnu pomoć CHJ u organiziranju obuka iz oblasti interne revizije, u formi vebinara, omogućivši korištenje odgovarajuće veb platforme za *online* obuke.

Održane su, uz tehničku podršku Agencije za državnu službu BiH, ukupno tri obuke iz oblasti interne revizije u trajanju od četiri dana i dvije obuke iz oblasti FUK-a na kojima su učestvovali interni revizori u institucijama BiH.

6. Realizacija zaključaka Vijeća ministara BiH

Vijeće ministara BiH je, prilikom razmatranja Godišnjeg konsolidiranog izvještaja interne revizije za 2019. godinu, na svojoj 6. sjednici održanoj 28.05.2020. godine, usvojio sljedeće zaključke:

1. Zadužuje se Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine da nastavi razvijati sistem interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine i pruži podršku institucijama koje uspostavljaju jedinice interne revizije, kako bi se uspostavila operativna i funkcionalna struktura interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine;
2. Zadužuju se institucije u okviru kojih je propisana obaveza uspostavljanja jedinica interne revizije da, zajedno sa Ministarstvom finansija i trezora BiH, osiguraju sredstva i provedu procedure zapošljavanja internih revizora u 2020. godini;
3. Zadužuju se rukovodioci institucija da, u saradnji s rukovodiocima jedinica interne revizije, blagovremeno pripreme i odobre strateške (trogodišnje) i godišnje planove rada jedinica interne revizije, kako bi se stvorili uslovi za nesmetan rad interne revizije;
4. Zadužuju se rukovodioci jedinica interne revizije i interni revizori da usluge interne revizije pružaju u skladu s pojedinačnim strateškim i godišnjim planovima, poštujući u potpunosti metodologiju rada odobrenu od strane Centralne harmonizacijske jedinice Ministarstva finansija i trezora BiH, te da u skladu s tim svaka jedinica interne revizije koja pruža usluge interne revizije za više institucija sačini i svoj strateški i godišnji plan rada na nivou jedinice interne revizije – konsolidirani strateški i konsolidirani godišnji plan, koji će na jednom mjestu objediniti sve aktivnosti jedinice interne revizije, kroz sve strateške i godišnje planove institucija za koje jedinica interne revizije pruža usluge interne revizije u planskom periodu;
5. Zadužuju se rukovodioci institucija da osiguraju finansijska sredstva kako bi osoblje interne revizije moglo ispunjavati svoje obaveze u pogledu propisane kontinuirane profesionalne edukacije i pohađati obuke u skladu s odobrenim planom obuka internih revizora;
6. Zadužuje se Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine da utvrdi razloge zbog kojih Jedinica interne revizije uspostavljena u Ministarstvu civilnih poslova BiH nije dostavila informacije i izvještaje o radu za 2019. godinu, odnosno zbog čega je došlo do kršenja propisa iz oblasti interne revizije i neprovođenja zaključaka Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, posebno uzimajući u obzir da JIR MCP BiH vrši funkciju interne revizije za ukupno 10 institucija BiH, te da o poduzetim mjerama obavijesti Ministarstvo finansija i trezora BiH i Centralnu harmonizacijsku jedinicu Ministarstva finansija i trezora BiH;
7. Zadužuje se Ministarstvo finansija i trezora BiH i Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH da ovaj Izvještaj dostave Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

CHJ je, nakon zaprimanja obavještenja o usvajanju navedenih zaključaka Vijeća ministara BiH, o istim upoznala sve institucije BiH na koje se zaključci odnose, kao i jedinice interne revizije kako bi poduzeli potrebne mjere i radnje na njihovoj realizaciji.

U toku pripremnih aktivnosti na izradi Godišnjeg konsolidiranog izvještaja interne revizije za 2020. godinu, CHJ je tražila od institucija BiH i jedinica interne revizije da, uz godišnji izvještaj interne revizije, dostave i informacije o realizaciji naprijed navedenih zaključaka Vijeća ministara BiH.

Na osnovu informacija dobijenih od institucija BiH i jedinica interne revizije, te aktivnosti poduzetih od strane CHJ, u nastavku dajemo pregled realizacije naprijed navedenih zaključaka:

- (1) CHJ je, u skladu sa svojim nadležnostima i kapacitetima, nastavila s proaktivnim angažmanom na realizaciji započetih aktivnosti na razvoju sistema interne revizije u institucijama BiH. To se ogleda i u izradi metodoloških dokumenata i propisa kojima je uređena ova oblast, kao i edukaciji internih revizora, ali i u praćenju aktivnosti interne revizije i poduzetih aktivnosti od strane institucija BiH koje su obavezne uspostaviti internu reviziju u skladu s relevantnim propisima.

U skladu s aktivnostima predviđenim Strategijom⁷⁷ i Operativnim godišnjim akcionim planom Strategije za 2020. godinu, CHJ je u izvještajnom periodu, u saradnji s Projektom "PIFC 3"⁷⁸, okončala aktivnosti na pripremi *Priručnika za interne revizore u institucijama Bosne i Hercegovine i Pravilnika za provođenje osiguranja i unapređenje kvaliteta interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine*. U izvještajnom periodu CHJ je pružila i potrebnu pomoć Projektu u postupku nabavke / izrade softvera za vršenje revizije i izvještavanje i to kroz učešće u pripremi tehničke specifikacije za provođenje tendera, ali i kroz učešće u provođenju izbora najpovoljnijeg ponuđača u skladu s evropskim smjernicama (PRAG), te i kroz pružanje potrebne pomoći izabranom ponuđaču u izradi softvera. Očekuje se da će navedeni metodološki dokumenti biti objavljeni u 2021. godine, te da će biti okončane i aktivnosti na izradi softvera, a nakon toga provedene i obuke osoblja JIR i CHJ za njegovo korištenje.

Također, u svrhu daljeg razvoja sistema interne revizije i unapređenja rada jedinica interne revizije, CHJ u skladu sa svojim nadležnostima aktivno poduzima aktivnosti i na edukaciji internih revizora, koje se odvija kroz organiziranje obuka, izdavanje mišljenja o prihvatljivosti obuka koje organiziraju drugi izvođači obuka, održavanje sastanaka s internim revizorima, dostavljanje odgovora na zaprimljene upite o načinu primjene propisa i metodologije rada od strane internih revizora.

U izvještajnom periodu CHJ je, u skladu s *Planom i programom obuka za interne revizore u institucijama BiH za 2020. godinu*, organizirala dvije obuke iz oblasti interne revizije i dvije obuke iz oblasti FUK-a, na kojima su učestvovali interni revizori iz institucija BiH. Organizirala je i jednu obuku iz oblasti interne revizije zajedno s nizozemskim ekspertima⁷⁹. U skladu s propisima iz oblasti kontinuirane profesionalne edukacije, u izvještajnom periodu CHJ je izdala, na osnovu dostavljenih zahtjeva JIR, 58 mišljenja o priznavanju obuka kao KPE koje su organizirane od strane domaćih i međunarodnih pružalaca usluga / organizatora obuka.

U izvještajnom periodu certificirano je ukupno 9 internih revizora koji su ispunili neophodne uslove za sticanje certifikata ovlaštenog internog revizora u institucijama BiH, te je zaključno sa 31.12.2020. godine CHJ izdala ukupno 39 rješenja o sticanju certifikata.

U postupku provođenja propisa kojima je reguliran način uspostavljanja jedinica interne revizije u institucijama BiH, CHJ je zaprimila 19 zahtjeva za usaglašavanje pravilnika o unutrašnjoj organizaciji. Svi ovi zahtjevi i prijedlozi pravilnika su detaljno razmotreni, u skladu s nadležnostima CHJ i njihove usaglašenosti s važećim propisima kojima je regulirana ova oblast. Nakon što su pravilnici usaglašeni s navedenim propisima, CHJ je, u skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH, dala svoju saglasnost čime su osigurani uslovi za nastavak procedure izmjene pojedinačnih pravilnika o unutrašnjoj organizaciji u dijelu koji se odnosi na

⁷⁷ Strategija razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama BiH za period 2020-2025, usvojena na 8. sjednici Vijeća ministara BiH koja je održana 11.06.2020. godine

⁷⁸ Projekat EU "Unapređenje javne interne finansijske kontrole u Bosni i Hercegovini" (PIFC 3)

⁷⁹ Na osnovu bilateralnog sporazuma o saradnji zaključenog između Ministarstva Kraljevine Nizozemske i Ministarstva finansija i trezora BiH

internu reviziju. Zaključno s 31.12.2020. godine, ukupno 17 organizacija⁸⁰ je okončalo propisanu proceduru izmjene pravilnika.

Do kraja izvještajnog perioda 16 jedinica interne revizije u navedenim organizacijama popunilo je poziciju rukovodioca jedinice, na koje je CHJ dala u skladu sa Zakonom o internoj reviziji, a na osnovu ispunjenosti propisanih uslova, potrebnu saglasnost za imenovanje.

CHJ je, u svrhu osiguranja potrebnih sredstava i provođenja procedura za zapošljavanje internih revizora u institucijama BiH, obavijestila sve institucije BiH na koje se odnosi navedeni zaključak Vijeća ministara BiH, te o tome upoznala i Ministarstvo finansija i trezora BiH.

Od 2011. godine CHJ redovno, na godišnjem nivou, priprema na osnovu godišnjih izvještaja jedinica interne revizije Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije, koji se nakon odobrenja ministra finansija i trezora BiH dostavlja Vijeću ministara BiH. Pored detaljnog informiranja o poduzetim aktivnostima po svakoj od obaveza za koju je odgovorna, CHJ kroz Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije izvještava o stanju, aktivnostima i problemima u oblasti interne revizije u institucijama BiH, te predlaže i mjere za poboljšanje stanja u oblasti interne revizije, u vidu zaključaka Vijeća ministara BiH.

(2) Od ukupno devet institucija BiH koje nisu u potpunosti uspostavile i kadrovski popunile jedinice interne revizije i na koje se odnosi zaključak Vijeća ministara BiH da, zajedno sa Ministarstvom finansija i trezora BiH, osiguraju sredstva i provedu procedure zapošljavanja internih revizora u 2020. godini, CHJ je u toku izrade GKI IR obavještена o sljedećem:

- dvije institucije su okončale aktivnosti na kadrovskom popunjavanju JIR, a to su: Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH i Služba za zajedničke poslove institucija BiH,
- Ministarstvo vanjskih poslova BiH je u maju 2020. godine popunilo poziciju rukovodioca JIR, dok je krajem 2020. godine pokrenulo i konkursnu proceduru za popunjavanje dvije pozicije internog revizora, koja je okončana u I kvartalu 2021. godine,
- Sud BiH je, u skladu sa zaključkom Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH s 8. hitne sjednice održane 15.07.2020. godine, poduzeo aktivnosti na pripremi dokumentacije i pribavljanju mišljenja neophodnih za dostavljanje Vijeću ministara BiH radi odobravanja novog zapošljavanja,
- dvije institucije još nisu okončale aktivnosti na izmjeni pravilnika o unutrašnjoj organizaciji, koji je u dijelu koji se odnosi na internu reviziju usklađen s propisima iz oblasti interne revizije (Ministarstvo sigurnosti BiH⁸¹ i Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH⁸²).

Preostale tri institucije koje nisu u potpunosti popunile jedinicu interne revizije, a koje su prema članu 19. stav (5) Zakona o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza za 2020. godinu bile obavezne da u 2020. godini okončaju prijem po jednog internog revizora, su:

- Ministarstvo pravde BiH,
- Ministarstvo civilnih poslova BiH i
- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.

⁸⁰ 16 institucija + 1 javno preduzeće BHRT

⁸¹ Popunjena pozicija internog revizora u novembru 2018. godine na osnovu pravilnika o unutrašnjoj organizaciji koji nije usklađen s propisima iz oblasti IR. Novi pravilnik, koji je usklađen s propisima iz oblasti IR, je u fazi usvajanja.

⁸² Popunjena pozicija internog revizora na osnovu pravilnika o unutrašnjoj organizaciji koji nije usklađen s propisima iz oblasti IR. Novi pravilnik, koji je usklađen s propisima iz oblasti IR, je u fazi pribavljanja potrebnih saglasnosti radi dostavljanja Vijeću ministara BiH na usvajanje.

CHJ je zaprimila samo obavještenje Ministarstva civilnih poslova BiH da su osigurali sredstva u budžetu Ministarstva za 2020. godinu za zapošljavanje jednog internog revizora. Od Ministarstva pravde BiH i Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH nemamo informaciju o realizaciji ovog zaključka Vijeća ministara BiH.

(3) Na osnovu godišnjih izvještaja dostavljenih od strane jedinica interne revizije ustanovili smo da su strateški i godišnji planovi rada interne revizije odobreni od strane rukovodilaca institucija u svih 19 JIR čime su stvoreni uslovi za njihov nesmetan rad.

Periodi donošenja strateških planova i godišnjih planova po jedinicama interne revizije u skladu s njihovim nadležnostima:

- JIR Parlamentarne skupštine BiH – februar 2020. godine;
- Centralna jedinica za internu reviziju MFT BiH – april – maj 2020. godine;
- JIR Ministarstva odbrane BiH – januar 2020. godine;
- JIR Ministarstva komunikacija i prometa BiH – decembar 2019 - avgust 2020. godine;
- JIR Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH – januar – juni 2020. godine;
- JIR Granične policije BiH – januar – februar 2020. godine;
- JIR Državne agencije za istrage i zaštitu – oktobar 2019. godine;
- JIR Obavještajno – sigurnosne agencije BiH – decembar 2019 – januar 2020. godine;
- JIR Uprave za indirektno oporezivanje – novembar 2019. godine;
- JIR Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka – decembar 2019. godine;
- JIR Službe za zajedničke poslove institucija BiH – januar 2020. godine;
- JIR Ministarstva pravde BiH – decembar 2019. godine;
- JIR Ministarstva civilnih poslova BiH – novembar 2019 – juli 2020. godine;
- JIR Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH – februar 2020. godine;
- JIR Ministarstva vanjskih poslova BiH⁸³
- JIR Ministarstva bezbjednosti BiH – mart 2020. godine;
- JIR Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH – januar 2020. godine;
- IR Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA – april 2020. godine;
- Radiotelevizija BiH – juni – juli 2020. godine.

(4) Jedinice interne revizije izvijestile su CHJ da su usluge interne revizije pružane u skladu s pojedinačnim strateškim i godišnjim planovima rada, poštujući metodologiju rada odobrenu od strane CHJ.

Jedinice interne revizije koje pružaju usluge interne revizije za više institucija izvijestile su CHJ da su sačinile i odgovarajuće konsolidirane strateške i godišnje planove, koji na jednom mjestu objedinjavaju i daju pregled svih aktivnosti jedinica za planski period⁸⁴.

(5) U svim institucijama BiH u kojima je uspostavljena interna revizija osigurana su finansijska sredstva kako bi osoblje interne revizije moglo ispunjavati svoju obavezu u pogledu propisane kontinuirane profesionalne edukacije i pohađati obuke u skladu s odobrenim planom obuka internih revizora.

⁸³ Jedinica interne revizije Ministarstva vanjskih poslova BiH sačinila je u izvještajnom periodu Strateški plan rada za period 2021-2023. godine i Godišnji plan rada za 2021. godinu, s tim da napominjemo da je rukovodilac jedinice interne revizije imenovan u maju 2020. godine

⁸⁴ JIR MFT BiH je sačinila samo tabelarni prikaz planiranih / realiziranih revizija.

U Parlamentarnoj skupštini BiH nisu precizno alocirana sredstva za potrebe JIR i KPE internih revizora u odobrenom budžetu, te pohađanje obuka osoblja JIR zavisi od raspoloživosti sredstava.

Obavezu KPE ispunilo je svo osoblje interne revizije na koje se ova obaveza odnosila u izvještajnom periodu. Ukupno 35 zaposlenih u JIR ispunilo je obavezu KPE (u navedeni broj uključena su i dva zaposlena u CHJ).

(6) U vezi s traženom informacijom o razlozima nedostavljanja izvještaja o radu Jedinice interne revizije Ministarstva civilnih poslova BiH za 2019. godinu (izvještaj nije zaprimljen u CHJ u predviđenom roku, do 31. marta⁸⁵), Ministarstvo civilnih poslova BiH obavijestilo je CHJ da je predmetni izvještaj dostavljen CHJ u junu 2020. godine⁸⁶.

(7) Ministarstvo finansija i trezora BiH i CHJ, u skladu sa zaključcima Vijeća ministara BiH, dostavili su Parlamentarnoj skupštini BiH Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije za 2019. godinu.

Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH razmatrao je i usvojio Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije za 2019. godinu na 11. sjednici, održanoj 23.07.2020. godine. Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH razmatrao je i usvojio ovaj Izvještaj na svojoj 11. sjednici, održanoj 01.09.2020. godine.

Broj: 02-1-16-7-38-20/21
Sarajevo, 29.03.2021. godine

DIREKTOR

Ranko Šakota, s.r.

⁸⁵ Zakon o internoj reviziji institucija BiH, u članu 19. (1) i (4), definira da je rukovodilac JIR obavezan da, u roku od 60 dana nakon završetka svake fiskalne godine, izda godišnji izvještaj i isti dostavi rukovodiocu institucije i CHJ.

⁸⁶ Nakon što je Vijeće ministara BiH usvojilo Godišnji konsolidirani izvještaj IR za 2019. godinu (6. sjednica održana 28.05.2020) i donijelo određene zaključke, CHJ je zaprimila (24.06.2020. god) Godišnji izvještaj JIR MCP BiH za 2019. godinu koji je dostavilo Ministarstvo civilnih poslova BiH.